

SPIS TREŚCI

Siedziba Oddziału PAN w Lublinie:
ul. Spokojna 1
20-074 Lublin

prof. Zygmunt Pejsak
Zwierzęta towarzyszące, w ogromnej większości, ze względu na brak swoistego receptora nie ulegają zakażeniu SARS-CoV-2.

więcej str. 15

PREZENTACJE

3

Władze Polskiej Akademii Nauk i Oddziału PAN w Lublinie na kadencję 2019–2022	3
Stacje zagraniczne PAN	5
Prof. Jarosław Olav Horbańczuk – czł. koresp. PAN	6
Nowe władze państwowych uczelni lubelskich:	8
JM Rektor UMCS – prof. Radosław Dobrowolski	8
JM Rektor KUL – ks. prof. Mirosław Kalinowski	9
JM Rektor UP – prof. Krzysztof Kowalczyk	10
JM Rektor PL – prof. Zbigniew Pater	11
JM Rektor UM – prof. Wojciech Załuska	12

DZIAŁALNOŚĆ ODDZIAŁU NA RZECZ REGIONU

13

Nagroda Prezesa Oddziału PAN w Lublinie – regulamin	13
---	----

REFERATY

15

Choroby koronawirusowe temat znany w weterynarii od lat – <i>Zygmunt Pejsak</i>	15
---	----

WYDARZENIA

21

Z historii Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych PAN Oddział Lublin – <i>Mirosława Ołdakowska-Kufel</i>	21
---	----

KSIĄŻKI I CZASOPISMA

25

SPRAWOZDANIE

30

Sprawozdanie z działalności Oddziału PAN w Lublinie w roku 2020:	30
Informacje ogólne	30
– Zebrania Oddziału	32
– Konferencje naukowe	32
– Działalność wydawnicza Oddziału	34

Publikacja „Listy z Sybiru 1863” wnosi do historiografii i równocześnie w obieg naukowy nowe treści i nowe indywidualne historie kręgu ludzi wyjątkowych.

więcej str. 27

- Aktywność Komisji Oddziału 34
- Działalność naukowa Członków Oddziału PAN w Lublinie 38
- Liczbowe zestawienie rocznej działalności Oddziału 42

KRONIKA ODDZIAŁU

43

PRO MEMORIA

45

Marian J. Truszczyński – *Jan F. Żmudziński*

45

Franciszek Tomczak – *Redakcja*

47

DIRECTORY

Nagroda Prezesa Oddziału PAN w Lublinie dla młodych pracowników naukowych za najlepszą pracę naukową

więcej str. 13

Władze Polskiej Akademii Nauk na kadencję 2019–2022

Prezes:

- prof. **Jerzy Duszyński**,
czł. koresp. PAN

Wiceprezesi:

- prof. **Stanisław J. Czuczwar**,
czł. koresp. PAN
- prof. **Stanisław Filipowicz**,
czł. rzecz. PAN
- prof. **Paweł Rowiński**,
czł. koresp. PAN
- prof. **Roman Słowiński**,
czł. rzecz. PAN
- prof. **Romuald Zabielski**,
czł. koresp. PAN

Dziekani Wydziałów:

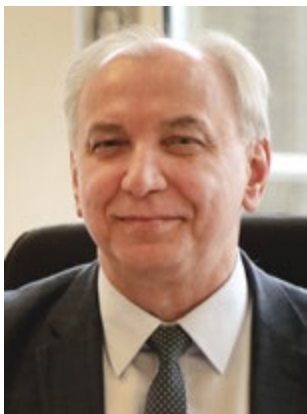
- prof. **Andrzej Buko**,
czł. koresp. PAN
Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN
- prof. **Katarzyna Turnau**,
czł. rzecz. PAN
Wydział II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN
- prof. **Roman Micnas**,
czł. rzecz. PAN,
Wydział III Nauk Ścisłych i Nauk o Ziemi PAN
- prof. **Antoni Rogalski**,
czł. rzecz. PAN,
Wydział IV Nauk Technicznych PAN
- prof. **Witold Rużyłło**,
czł. rzecz. PAN
Wydział V Nauk Medycznych PAN

Prezesi Oddziałów:

- prof. **Grzegorz Węgrzyn**,
czł. koresp. PAN – w Gdańsku
- prof. **Andrzej Więcek**,
czł. koresp. PAN – w Katowicach
- prof. **Andrzej Jajszyk**,
czł. koresp. PAN – w Krakowie
- prof. **Cezary Sławiński**,
czł. koresp. PAN – w Lublinie
- prof. **Aleksander Welfe**,
czł. rzecz. PAN – w Łodzi
- prof. **Andrzej Ciereszko**,
czł. koresp. PAN – w Olsztynie i Białymstoku
- prof. **Marek Świtoński**,
czł. koresp. PAN – w Poznaniu
- prof. **Lechosław Latos-Grażyński**,
czł. rzecz. PAN – we Wrocławiu

Prezydium Oddziału PAN w Lublinie

Cezary Sławiński – prezes

Tomasz Trojanowski – wiceprezes

Jan F. Żmudziński – wiceprezes

Członkowie Prezydium

Stanisław J. Czuczwar

Wiesław Oleszek

**SKŁAD OSOBOWY ODDZIAŁU POLSKIEJ
AKADEMII NAUK W LUBLINIE**

- prof. **Stanisław J. Czuczwar**,
czł. koresp. PAN (Wydział V)
- prof. **Jarosław O. Horbańczuk**,
czł. koresp. PAN (Wydział II)
- prof. **Jan Kisyński**,
czł. koresp. PAN (Wydział III)
- prof. **Stanisław Nawrocki**,
czł. rzecz. PAN (Wydział II)
- prof. **Wiesław Oleszek**,
czł. koresp. PAN (Wydział II)
- prof. **Lucjan Pawłowski**,
czł. koresp. PAN (Wydział IV)
- prof. **Zygmunt Pejsak**,
czł. rzecz. PAN (Wydział II)
- prof. **Cezary Sławiński**,
czł. koresp. PAN (Wydział II)
- prof. **Tomasz Trojanowski**,
czł. rzecz. PAN (Wydział V)
- prof. **Jan Żmudziński**,
czł. koresp. PAN (Wydział II)

Stacje zagraniczne PAN

Polska Akademia Nauk ma 5 stacji zagranicznych w: Berlinie, Brukseli, Paryżu, Rzymie i Wiedniu oraz Przedstawicielstwo PAN w Kijowie. Celem działalności stacji jest:

- promocja nauki polskiej za granicą oraz udział w organizowaniu polskozagranicznej współpracy;
- wspomaganie polskich naukowców podczas ich wyjazdów do zagranicznych ośrodków naukowych, a także ułatwianie naukowcom zagranicznym kontaktów z polskim światem nauki;
- organizowanie międzynarodowych naukowych i kulturalnych imprez, konferencji, warsztatów, sesji dla obywateli danego kraju.

Adresy stacji:

Centrum Badań Historycznych w Berlinie Center for Historical Studies in Berlin

Majakowskiring 47, 13156 Berlin
tel. +49 30 486 285 40,
fax +49 30 456 285 56
e-mail: info@cbh.pan.pl
www.cbh.pan.pl

Biuro Promocji Nauki PolSCA Polish Science Contact Agency PolSCA

Rue du Trône 98, B-1050 Bruxelles
tel +32 2 2134160,
fax +32 2 2134169
e-mail: polsca@polsca.pan.pl
polsca.pan.pl

Przedstawicielstwo Polskiej Akademii Nauk w Kijowie Polish Academy of Sciences Representative Office in Kiev

ul. B. Chmielnickiego 49/4; 01044 Kijów, Ukraina
tel. +38 0501650215
e-mail: mateusz.bialas@pan.pl

Polska Akademia Nauk Stacja Naukowa w Paryżu Polish Academy of Sciences Scientific Centre in Paris Ośrodek Lauriston

74 rue Lauriston, 75116 Paris
Sekretariat Stacji
tel. +33 156 901834
e-mail: secretariat@paris.pan.pl
www.paris.pan.pl

Polska Akademia Nauk Stacja Naukowa w Rzymie Polish Academy of Sciences Scientific Centre in Rome

Vicolo Doria 2, 00187 Roma
Biblioteka i biura
tel. +39 06 6792 170
e-mail: accademia@rzym.pan.pl
www.rzym.pan.pl

Polska Akademia Nauk Stacja Naukowa w Wiedniu Polish Academy of Sciences Scientific Centre in Vienna

Boerhaavegasse 25, 1030 Wien
tel: +43 1 7135929
e-mail: office@viennapan.org
www.viennapan.org

Redakcja

PREZENTACJE

**Prof. dr hab. Jarosław Olav Horbańczuk,
członek korespondent PAN,
członek Oddziału PAN w Lublinie**

Specjalność naukowa: genetyka, biotechnologia zwierząt, doskonalenie żywności i nutrigenomika

Pełnione funkcje:

- Dyrektor Instytutu Genetyki i Biotechnologii Zwierząt PAN 2011–2019 r.
- Kierownik Zakładu Biotechnologii i Nutrigenomiki w Instytucie Genetyki i Biotechnologii Zwierząt PAN od 2011 r.
- Członek międzynarodowego zespołu ekspertów Europy z zakresu nauk o zwierzętach – Animal Task Force w Brukseli (od 2012 r. – przedstawiciel Polski), współautor dokumentu strategicznego White Paper – priorytetowe kierunki badawcze w naukach o zwierzętach w UE do 2027 r.
- Międzynarodowy Ekspert w Komisji Europejskiej w Brukseli oceniający projekty badawcze w programie UE Horyzont 2020 od 2015 r.

Udział w organizacjach i towarzystwach naukowych:

- Członek Zagraniczny Rosyjskiej Akademii Nauk Rolniczych (od 2010 r.) i Słowackiej Akademii Nauk (od 2013 r.).
- Członek Zarządu Krajowej Rady Koordynatorów Projektów Badawczych UE.
- Członek European Association of Research Managers and Administrators (EARMA) od 2007 r.
- Członek Rad Naukowych:
 - Instytutu Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie od 2015 r., Państwowego Instytutu Weterynaryjnego PIB w Puławach (2013 r.), Instytutu Agrofizyki PAN w Lublinie (2018 r.).

Dorobek naukowy:

- ok. 400 prac naukowych, 100 publikacji z listy JCR, w prestiżowym czasopiśmie *Nature*. Autor 11 książek.
- Liczba cytowań – ok. 2250, w tym cytowania w *Science* i *Nature*. Index Hirscha – 30.

- Wykłady na wielu zagranicznych Uniwersytetach (m. in. Harvard University), w tym “Invited speaker” w 50 krajach na wszystkich kontynentach, tj. w: USA, Izraelu, Japonii, RPA, Kanadzie, Brazylii, Argentynie, Australii, USA, Chinach, Korei Południowej i wielu krajach Europy od 2000 r.

Wybrane osiągnięcia naukowe:

- Autor/współautor innowacyjnych technologii prozdrowotnych produktów o cechach żywności funkcjonalnej (9 patentów) nagrodzonych złotymi medalami na Światowych Wystawach Wynalazczości w Brukseli, Genevie, Barcelonie i w USA.
- Wykazał na modelu zwierzęcym, że wzbogacenie w składniki bioaktywne mięso strusi jest źródłem wysoko przyswajalnego żelaza hemowego i zalecane jest w diecie ludzi z jego niedoborami (Patent-414678). Wraz z zespołem uzyskał jedną z najważniejszych nagród międzynarodowych za – Najlepszy Wynalazek Europejski (THE BEST INVENTION OF EUROPE 2016 r.) na Światowej Wystawie Wynalazków INPEX w Pittsburgu w USA.

Światowa Wystawa Wynalazków w Barcelonie.
Od lewej: prof., prof. J. O. Horbańczuk, A. Józwick

- Nagrody: Wicepremiera, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Ambasador Innowacyjności (2016 r.) oraz Komisji Odznaczeń Królestwa Belgii – Krzyż Oficerski za szczególne zasługi dla rozwoju wynalazczości europejskiej i British Innovation Award (2016 r.).
- Zapoczątkował badania nad biologią i użytkowaniem strusi w Europie Środkowo-Wschodniej; wprowadził strusie do tej części Europy; jego podręczniki wydane w 6 językach stanowią w świecie cenne kompendium wiedzy o strusiach.

Realizowane projekty badawcze:

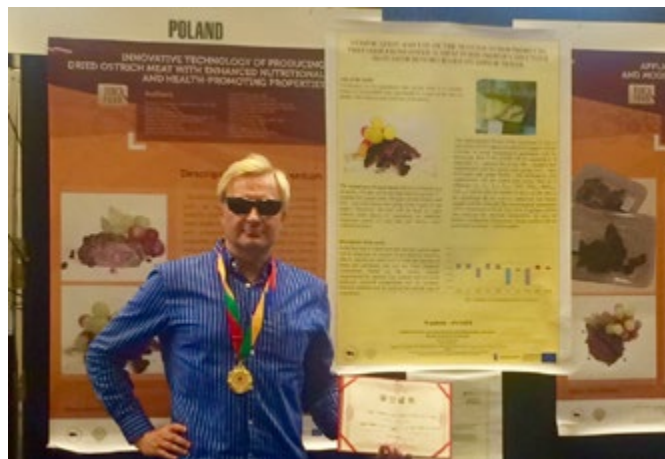
- Koordynator projektu “ANIMBIOGEN in EU – Centre of Excellence in Genomics, Biotechnology and Quality of Animal Products (2009–2012) w ramach 7. PR Unii Europejskiej.
- Autor koncepcji i koordynator jednego z największych w Polsce projektów realizowanych w ramach strategicznych programów badawczych MNiSW – „BIOŻYWNOŚĆ – innowacyjne, funkcjonalne produkty pochodzenia zwierzęcego” 2010–2015/16 w konsorcjum naukowo-przemysłowym (43 granty) – 16 jednostek naukowych i przemysłowych, 500 osób.

Wybrane publikacje i patenty:

- M.A. G. de Bakker, D. A. Fowler, K. Oude, E. M. Dondorp, M. C. Navas, **J. O. Horbańczuk**, J. -Y. Sire, D. Szczerbińska, M. K. Richardson – 2013 – *Digit loss in archosaur evolution and the interplay between selection and constraints*. Nature. 500 (7463), s. 445–448. IF= 42,3
- **Horbańczuk J. O.**, *The Ostrich*, Ed. European Ostrich Group, Dania 2002.
- **Horbańczuk J. O.**, Sales J., Celeda T., Konecka A. i inni. – 1998 – *Cholesterol content and fatty acid composition of ostrich meat as influenced by subspecies*. Meat Science 50,3 385–388, IF=3,64.
- Huminiecki L., **Horbańczuk J. O.** 2017 – *Can We Predict Gene Expression by Understanding Proximal Promoter Architecture?* Trends in Biotechnology, doi.org/10.1016/j.tibtech.2017.03.07, IF=13,6.
- Huminiecki L., **Horbańczuk J. O.**, 2018 – *The functional genomic studies of resveratrol in respect to its anti-cancer effects*. Biotechnology Advances, doi: 10.1016/j.biotechadv.2018.02.011, IF=12,8
- Huminiecki L., **Horbańczuk J. O.** – 2017, Atanasov, A. G., 2017 – *The functional genomic studies of curcumin*. Seminar Cancer in Biology, doi.org/10.1016/j.semcancer.2017.04.002, IF=10,2
- **Horbańczuk J. O.** i inni, 2019 – *Innowacyjna technologia produkcji suszonego mięsa strusi o podwyższonej wartości odżywczej i prozdrowotnej*, (Patent: 414678)

Autoprezentacja

Prof. dr hab. Jarosław Olav Horbańczuk, czł. korep. PAN,
członek Oddziału PAN w Lublinie

Prof. Jarosław Olav Horbańczuk ze złotym medalem
za wynalazki prezentowane na Światowej Wystawie
w Pitsburgu w USA

PREZENTACJE

Władze państwowych uczelni lubelskich na nową kadencję 2020–2024

JM Rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie – prof. dr hab. Radosław Dobrowolski

Prof. Radosław Dobrowolski (ur. 1964 r.), geograf fizyczny, geomorfolog, paleogeograf; autor ponad 230 artykułów naukowych (w tym 30 indeksowanych w bazie Web of Science), 2 książek, 35 rozdziałów w monografiach i ponad 100 publikacji konferencyjnych (Indeks Web of Science H=10).

Jest absolwentem studiów geograficznych na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS (1988). Związany zawodowo z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie od 1987 r. (zatrudniony jeszcze jako student na stanowisku asystenta naukowo-technicznego), gdzie przeszedł wszystkie szczeble kariery naukowej. Obecnie jest profesorem zwyczajnym, zatrudnionym w Katedrze Geomorfologii i Paleogeografii Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku. Pełnił funkcję zastępcy dyrektora ds. studenckich (2008–2011) i dyrektora Instytutu Nauk o Ziemi (2011), pierwszego dziekana Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej (2011–2016), a także prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej UMCS (2016–2020). Od września 2020 r. – rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Prof. Dobrowolski jest aktywnym uczestnikiem życia naukowego w kraju i zagranicą. Jest członkiem licznych organizacji i komitetów naukowych, w tym: Steering Committee of Karst Commission International Geographical Union (w 3 kolejnych kadencjach od 2008 r.), Komitetu Nauk Geograficznych PAN (w 3 kolejnych kadencjach od 2011 r., w tym od 2016 r. jako vice-przewodniczący KNG), Komitetu Badań Czwartorzędu PAN (w 2 kolejnych kadencjach w latach 2011–2018). Jest członkiem kilku towarzystw i stowarzyszeń naukowych: Polskiego Towarzystwa Geograficznego (m.in. sekretarz, vice-przewodniczący i członek Zarządu Oddziału Lubelskiego PTG), Polskiego Towarzystwa Geologicznego (m.in. członek Zarządu Głównego PTGeol – od 2008 r.), Stowarzyszenia Geomorfologów Polskich (m.in. członek Komisji Rewizyjnej przy Zarządzie Głównym SGP), Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika (m.in. członek Zarządu Głównego Sekcji Speleologicznej PTP), Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowego Stowarzyszenia Torfowego.

Prof. Dobrowolski był kierownikiem i głównym wykonawcą kilkunastu projektów badawczych (KBN, MNiSW, NCN, NCBiR). Jest współautorem kilkudziesięciu prac projektowych, wdrożeniowych i ekspertyz dla administracji publicznej. Był recenzentem ponad 40 projektów badawczych (KBN, MNiSW, NCN, Polskiej Mapy Drogowej Infrastruktury Badawczej), a także kilkudziesięciu procedur awansowych (doktoratów, habilitacji, profesur). Był członkiem komitetów naukowych i organizacyjnych ponad 60. konferencji (krajowych i zagranicznych), odbył staże naukowe na Uniwersytecie w Ołomuńcu i dwukrotnie na Uniwersytecie Lwowskim. Promotor 4 prac doktorskich, 30 magisterskich i 48 licencjackich.

Laureat Nagrody Polskiej Akademii Nauk (za rozprawę doktorską) i Nagrody Naukowej oraz Medalu im. Marii Markowicz-Łohinowicz (za osiągnięcie habilitacyjne).

Prof. Dobrowolski od wielu lat jest zaangażowany w działania na rzecz ochrony przyrody i środowiska. Przez 3 kolejne kadencje (2007–2018) był członkiem Komitetu Narodowego ds. Współpracy z Komitetem Problemów Środowiska ICSU i Międzynarodowym Programem UNESCO-MAB przy Prezydium PAN, od 2013 r. pełni funkcję delegata krajowego w Międzynarodowej Radzie Koordynacyjnej Transgranicznego Rezerwatu Biosfery Polesie Zachodnie, był członkiem Państwowej Rady Ochrony Przyrody (2014–2016), a obecnie członkiem Regionalnej Rady Ochrony Przyrody (od 2018 r.). Od wielu lat jest także członkiem Rad Naukowych Parków Narodowych: Poleskiego (od 2010 r.) oraz Roztoczańskiego (od 2014 r., pełniąc w niej funkcję vice-przewodniczącego).

Odznaczony Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem Prezydenta Miasta Lublin, Srebrnym Krzyżem Zasługi i Złotą Odznaką Polskiego Towarzystwa Geograficznego.

Żonaty, ojciec dwójki dorosłych dzieci; pasjonat mokradeł, gór i obszarów polarnych; rekreacyjnie gra w tenisa ziemnego.

JM Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II – ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski

Urodził się 14 lipca 1962 r. w Szczytnie. W latach 1981–1987 odbył studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym Hosianum w Olsztynie. 9 czerwca 1987 r. przyjął w Lublinie święcenia kapłańskie z rąk Jana Pawła II. W 1989 r. rozpoczął studia doktoranckie na Wydziale Teologii

Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Stopień doktora uzyskał w 1993 r., habilitował się w roku 2001, w 2008 r. otrzymał tytuł naukowy profesora nauk teologicznych.

Od października 1993 r. jest zatrudniony na Wydziale Teologii KUL, na którym od 2002 r. kieruje Katedrą Opieki Społecznej Paliatywnej i Hospicyjnej. Pracę naukową łączy ze sprawowaniem funkcji administracyjnych i eksperckich, m.in. od 1996 do 2004 r. był delegatem rektora KUL ds. kontaktów z zagra-

nicą. W latach 2002–2005 i 2018–2019 kierował Instytutem Nauk o Rodzinie. W latach 1996–2001 był konsultantem Komisji Duszpasterskiej Konferencji Episkopatu Polski, a 2004–2016 konsultorem Rady Naukowej KEP. Od roku 2004 do 2008 sprawował funkcję prorektora ds. nauki i współpracy z zagranicą KUL. W 2005 r. został Przewodniczącym Komitetu Sterującego Ogólnopolskiej Sieci Uczelni Wolnych od Uzależnień działającej pod patronatem Prezydenta RP i Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich. Od 2006 do 2009 r. był Przewodniczącym Konwentu Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów z siedzibą w Lublinie. W latach 2008–2016 był Dziekanem Wydziału Teologii KUL i przewodniczącym Kolegium Dziekanów Wydziałów Teologii w Polsce. Od 2016 r. jako wolontariusz sprawuje funkcję Prezesa Hospicjum Dobrego Samarytanina w Lublinie. Jest ekspertem Polskiej Komisji Akredytacyjnej w kadencji 2020–2023, od 2020 r. jest członkiem Rady Polityki Penitencjarnej – organu doradczego Ministra Sprawiedliwości. Od 1 września 2020 r. pełni funkcję Rektora KUL.

Należy do licznych gremiów naukowych, m.in. jest członkiem Sekcji Pastoralistów Polskich (od 1993), Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (od 2002), Ogólnopolskiego Forum Ruchu Hospicyjnego (od 2000), Rady Naukowej i Komitetu Redakcyjnego „Roczników Teologicznych” (od 2003), Görres Gesellschaft w Kolonii (od 2006), Kapituły Nagrody Imienia Św. Kamila (od 2007), Instytutu Teologicznego we Lwowie (od 2009), Rady Naukowej Instytutu Polsko-Ukraińskiego w Łucku (od 2009).

Jest laureatem wielu nagród i odznaczeń, m.in.: Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski (2008); za przygotowanie standardów nauczania studiów na kierunku nauka o rodzinie otrzymał wyróżnienie Przewodniczącego Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (2003); w uznaniu zasług dla dialogu kulturowego i budowania duchowej jedności między Polską a Ukrainą został odznaczony Memoria iustorum (2008); za pracę i zaangażowanie na rzecz drugiego człowieka otrzymał Medal Prezydenta Miasta Lublin (2009); w 2015 r. otrzymał honorowy dyplom patriarchy Cylicji Nersesa Bedrosa XIX; w dowód uznania za wkład w rozwój miasta oraz zasługi na rzecz jego mieszkańców – Medal 700-lecia Miasta Lublin (2017); Primus in Agendo za szczególne działania na rzecz polityki społecznej i rodziny (2018); Medal Unii Lubelskiej za znaczące osiągnięcia w pracy naukowej i dydaktycznej oraz działalność służącą promocji miasta (2021).

Zakres jego zainteresowań badawczych obejmuje: zagadnienie chorych w stanach terminalnych i ich rodzin; problematykę zespołu wspierającego; pozamedyczne aspekty opieki paliatywnej i hospicyjnej, profilaktykę patologii społecznych; resocjalizację

przez edukację, teologię pastoralną. Najważniejsze publikacje: *Duszpasterstwo hospicyjne. Studium pastoralne na podstawie badań wybranych ośrodków hospicyjnych w Polsce*, *Towarzystwo w cierpieniu. Posługa hospicyjna*, *Kulty publiczności* (współautorstwo), *Wspólnoty nadziei*, *Realizacja zasady życia społecznego w ruchu hospicyjnym*. Kierował projektami badawczymi z zakresu readaptacji osób zagrożonych marginalizacją, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu młodzieży szczególnego ryzyka i resocjalizacji więźniów.

JM Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie – prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk

Prof. Krzysztof Kowalczyk urodził się w 1963 r. W 1982 r. ukończył VII Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Lublinie. W 1987 r. ukończył studia na kierunku rolnictwo

na Wydziale Rolniczym Akademii Rolniczej w Lublinie i w tym samym roku rozpoczął pracę w Instytucie Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin. W 1996 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk rolniczych, a w 2002 r. stopień doktora habilitowanego. W 2009 r. uzyskał tytuł profesora nauk rolniczych. Ukończył Annual Beckman Summer School on Molecular Biology. Uczestniczył w licznych kursach i szkoleniach: m.in. hybrydyzacji *in situ*, klonowania molekularnego, nadekspresji oraz immunodetekcji białek i bioinformatyki. W 1997 r. w Uniwersytecie w Monachium odbył półroczny staż naukowy oraz kilka sześciotygodniowych w latach 1999–2004. Brał udział w realizacji trzech grantów oraz był kierownikiem sześciu projektów finansowanych przez KBN, MNiSW, NCBiR, NCN i MRiRW na łączną sumę ponad 2 mln zł. Obecnie jest kierownikiem projektu badawczego za ponad 1 mln zł. Uczestniczył w realizacji dwóch projektów międzynarodowych. Współpracuje z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, m.in.: John Innes Centre w Norwich w Anglii, Technische Universität München oraz Leibniz Institute w Gatersleben w Niemczech, Institute of Cytology and Genetics w Nowosybirsku w Rosji.

W pracy badawczej zajmuje się głównie zagadnieniami związanymi z odpornością pszenicy i owsa na mączniaka prawdziwego i rdze, identyfikacją i wykorzystaniem markerów molekularnych w badaniach roślin zbożowych oraz analizą ekspresji wybranych

genów roślin użytkowych i modelowych indukowanych pod wpływem stresów biotycznych i abiotycznych, a także opracowywaniem markerów DNA przydatnych w selekcji roślin rolniczych. Współpracuje z licznymi instytucjami z otoczenia rolnictwa i gospodarki żywnościowej oraz hodowli roślin. Jest członkiem European Wheat Aneuploid Cooperative, Polskiego Towarzystwa Genetycznego i Lubelskiego Towarzystwa Naukowego. Był promotorem 7 prac doktorskich. Zrecenzował 12 rozpraw doktorskich, opracował 2 recenzje wydawnicze rozpraw habilitacyjnych i 9 ocen dorobku i osiągnięć do stopnia doktora habilitowanego oraz dwie oceny dorobku naukowego na tytuł profesora. Był promotorem dwóch Doktorów honoris causa. Zrecenzował kilkadziesiąt wniosków, projektów badawczych oraz kilkadziesiąt publikacji naukowych do różnych wydawnictw, w tym z listy JCR. Dorobek naukowy prof. Krzysztofa Kowalczyka obejmuje łącznie 335 pozycji. Składa się na nie autorstwo lub współautorstwo 132 opublikowanych oryginalnych prac twórczych (w tym 25 z listy JCR). Pozostały dorobek publikacyjny obejmuje 101 artykułów i komunikatów naukowych, 2 przewodniki do ćwiczeń („Przewodnik do ćwiczeń z inżynierii genetycznej” oraz „Przewodnik do ćwiczeń z biotechnologii leśnej”), 1 podręcznik („Agrobiotechnologia”) i 3 monografie naukowe. Ponadto jest współautorem 3 patentów, 17 wzorów użytkowych i 76 produktów aplikacyjnych. Łączny Impact Factor opublikowanych prac wynosi 48,013, Indeks Hirsha wynosi 6. Wyniki badań prezentował w formie referatów na konferencjach międzynarodowych i krajowych. Opracował programy studiów kierunków: bioinżynieria, agroleśnictwo oraz podyplomowych: diagnostyka molekularna i innowacyjna biogospodarka. Był promotorem 34 prac inżynierskich i 42 magistrów.

Prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk pełni funkcję dyrektora Instytutu Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin. Był członkiem Komitetu Fizjologii, Genetyki i Hodowli Roślin PAN oraz członkiem Rady Naukowej IGR PAN w Poznaniu. Jest członkiem Rady Naukowej IHAR-PIB w Radzikowie. Jest przewodniczącym Komisji Rolnictwa i Weterynarii PAN Oddział w Lublinie. W latach 2006–2012 był prodziekanem, a w latach 2012–2020 dziekanem Wydziału Agrobiotechnologii. Od 2020 r. pełni funkcję Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Odznaczony został Brązowym Krzyżem Zasługi oraz Medalem Unii Lubelskiej.

JM Rektor Politechniki Lubelskiej – prof. dr hab. Zbigniew Pater

Zbigniew Pater urodził się w 1965 r. w Radomyślu nad Sanem. W roku 1985 rozpoczął studia na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lubelskiej, które ukończył w 1990 roku, uzyskując tytuł magistra inżyniera mechanika. W tym samym roku podjął pracę w Katedrze Obróbki Plastycznej (obecnie

Katedra Obróbki Plastycznej Metali) na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lubelskiej – najpierw na stanowisku asystenta, a potem profesora, sprawując równocześnie funkcję kierownika Katedry (w latach 2007–2020).

W 1994 roku na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lubelskiej obronił pracę doktorską pt. „Studium teoretyczno-eksperymentalne procesu walcowania poprzeczno-klinowego”.

Od 1996 r. do 1999 r., równolegle z pracą na Uczelni, wykonywał obowiązki głównego konstruktora w SIPMA S.A. w Lublinie. W zakładzie tym (będącym wiodącym producentem maszyn rolniczych w Polsce) zorganizował pracownię studyjną, w której wykonywane są analizy wytrzymałościowe, kinematyczne i dynamiczne różnych maszyn i urządzeń. Ponadto, w ramach grupy kapitałowej SIPMA S.A. przeprowadził informatyzację pracowni konstrukcyjnych.

W 2001 roku na Wydziale Inżynierii Procesowej, Materiałowej i Fizyki Stosowanej Politechniki Częstochowskiej pozytywnie przeszedł kolokwium habilitacyjne, uzyskując stopień naukowy doktora habilitowanego nauk technicznych w dyscyplinie naukowej metalurgia. Temat rozprawy habilitacyjnej to: „Walcowanie poprzeczno-klinowe odkuwek osiowo-symetrycznych”.

W roku 2003 rozpoczął pracę na stanowisku profesora w Instytucie Nauk Technicznych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Chełmie. W latach 2006–2020 roku był kierownikiem Katedry Mechaniki i Budowy Maszyn tej Uczelni.

23 lipca 2008 roku Prezydent RP nadał dr. hab. inż. Zbigniewowi Paterowi tytuł naukowy profesora nauk technicznych.

W kadencji 2008–2012 prof. Zbigniew Pater sprawował funkcję prorektora ds. nauki, a w latach 2012–2020 był dziekanem Wydziału Mechanicznego Politechniki Lubelskiej.

W całym okresie pracy zawodowej w ramach działalności naukowo-badawczej prof. Zbigniew Pater zajmuje się tematyką obróbki plastycznej, głównie obróbki objętościowej, a w szczególności teorią i technologią walcowania poprzeczno-klinowego oraz kucia matrycowego. Jego zainteresowania obejmują także zagadnienia związane z zastosowaniem nowoczesnego aparatu matematycznego i wykorzystaniem metod komputerowych w analizie procesów, jak również z poszukiwaniem nowych metod kształtowania plastycznego metali. Od roku 1996 uczestniczył w 18 projektach badawczych własnych, celowych i rozwojowych, a w 11 z nich sprawował funkcję kierownika.

Główny wkład do nauki prof. Z. Patera stanowi opracowanie teorii i technologii walcowania poprzeczno-klinowego, obejmujące wprowadzenie szeregu wdrożeń w takich przedsiębiorstwach jak: Daewoo w Lublinie, Zakłady Kuźnicze Skoczów-Ustroń, Górnicza Fabryka Narzędzi w Radzynie Podlaskim, GONAR w Katowicach oraz SIGMA SA. Ponadto, prof. Pater wniósł wkład do: teorii i technologii kuźnictwa (w zakresie roli wypłytki w procesie kształtowania oraz konstrukcji maszyn i przyrządów o złożonym ruchu narzędzi kształtujących), mechaniki plastycznego płynięcia (w zakresie interpretacji wyników testów plastometrycznych, stosowanych do wyznaczania krzywych płynięcia oraz do zastosowania metod numerycznych do opracowania modeli materiałowych) i metalurgii (w zakresie analizy numerycznej procesów walcowania poprzecznego i skośnego, w tym nowego procesu walcowania śrubowo-klinowego).

Dorobek naukowy prof. Patera obejmuje: 17 monografii naukowych, 8 podręczników akademickich, 360 artykułów w czasopismach naukowych, 130 referatów opublikowanych w materiałach krajowych i zagranicznych konferencji naukowych. Obejmuje on także 1 wzór użytkowy, 125 patentów krajowych oraz 6 patentów europejskich. Ponadto, profesor Pater wypromował 6 doktorów nauk technicznych oraz ponad 160 magistrów i inżynierów.

Za działalność naukową i dydaktyczną otrzymał szereg nagród i wyróżnień, w tym: nagrodę Wojewody Lubelskiego, Stypendium Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej dla młodych wyróżniających się pracowników nauki, Srebrny Krzyż Zasługi, medal KEN, odznakę honorową „Za zasługi dla wynalazczości”, Medal Prezydenta Miasta Lublin, Medal 700-lecia Miasta Lublin, Srebrną Honorową Odznakę SIMP, Srebrną Honorową Odznakę NOT oraz wielokrotnie nagrody Rektora Politechniki Lubelskiej i Rektora PWSZ w Chełmie.

JM Rektor Uniwersytetu Medycznego – prof. dr hab. n. med. Wojciech Załuska

Prof. dr hab. n. med. Wojciech Załuska jest absolwentem Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Lublinie. W latach 1989–2011 uzyskał specjalizację w zakresie: chorób wewnętrznych, nefrologii, zdrowia publicznego, hipertensjologii oraz transplantologii klinicznej. W latach 1992–

2005 przeszedł wszystkie stopnie rozwoju naukowego i w roku 2005 otrzymał tytuł profesora nauk medycznych.

Kariera zawodowa prof. Wojciecha Załuska związana jest od 1987 roku z Katedrą i Kliniką Nefrologii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, gdzie pracuje do chwili obecnej pełniąc funkcję kierownika tej jednostki. W latach 2004–2009 prof. Załuska był Konsultantem Województwa Lubelskiego w dziedzinie hipertensjologii, a od roku 2009 w dziedzinie nefrologii.

Był kilkukrotnym stypendystą w zagranicznych ośrodkach naukowych, m.in. w Niemczech i USA, gdzie pracował również jako profesor wizytujący oraz wykładowca; a także wielokrotnym kierownikiem i wykonawcą grantów oraz projektów naukowych Komitetu Badań Naukowych i Narodowego Centrum Nauki oraz koordynatorem programów naukowych realizowanych we współpracy z Fresenius Medical Care, Bod Homburg, Niemcy. Rezultaty prowadzonych badań prezentował na kongresach i konferencjach naukowych w kraju i na świecie, m.in. na kongresie Europejskiego Towarzystwa Dializ i Transplantacji, Amerykańskiego Towarzystwa Nefrologicznego, Renal Research Institute, Amerykańskiego Towarzystwa Sztucznych Narządów, Niemieckiego Towarzystwa Nefrologicznego.

Dorobek naukowy prof. dr hab. Wojciecha Załuska obejmuje autorstwo i współautorstwo 190 pełnotekstowych publikacji naukowych. Jest współautorem 18 rozdziałów w podręcznikach akademickich. Sumaryczny współczynnik wpływu Impact Factor publikowanych prac wyniósł 157,997, a punktacja MNiSW/MEiN jest równa 3409 pkt; wg bazy Web of

Science H-index=17, liczba cytowań – 1380, wg bazy Scopus H-indeks=18, liczba cytowań – 1536.

Jest promotorem 9 ukończonych przewodów doktorskich oraz wielu prac magisterskich, recenzentem licznych przewodów habilitacyjnych oraz w postępowaniach o nadanie tytułu profesora, a także opiekunem specjalizacji w zakresie chorób wewnętrznych oraz nefrologii.

W latach 2005–2012 pełnił funkcję prodziekana II Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Anglojęzycznym Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, a od 2012 przez dwie kadencje dziekana tego Wydziału. Był członkiem Uniwersyteckiej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Kierunku Lekarskim przy KRAUM i członkiem międzynarodowej grupy eksperckiej Narodowego Centrum Nauki do oceny grantów naukowych w panelu 5. Jest członkiem American Society of Nephrology, European Dialysis and Transplantation Association, Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego, Polskiego Towarzystwa Transplantologicznego oraz Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, a także recenzentem prac w renomowanych czasopismach naukowych: *Nephrology Dialysis Transplantation*, *Clinical Nephrology*, *Biomaterials*, *Haematologica*, *American Society of Internal Artificial Organs Journal* oraz *International Journal of Cardiology*. Zasiada w radzie nadzorczej Gulf Medical University, Ajman, Zjednoczone Emiraty Arabskie. Pełni rolę eksperta w zakresie edukacji medycznej, jest członkiem zespołu wydziałowego w dziedzinie wprowadzania do programu zajęć podstaw symulacji medycznej. W kadencji 2020–2024 pełni funkcję Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

Prof. dr hab. Wojciech Załuska był wielokrotnie nagradzany za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne. Otrzymał Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej oraz Medal Prezydenta Miasta Lublin. W 2016 roku został Ambasadorem Województwa Lubelskiego.

*Prezentacje sylwetek rektorów lubelskich uczelni
pozyskane zostały z biur uczelni.*

**DZIAŁALNOŚĆ
ODDZIAŁU
NA RZECZ REGIONU**

Nagroda Prezesa Oddziału PAN w Lublinie dla młodych pracowników naukowych za najlepszą pracę naukową

Oddział Polskiej Akademii Nauk w Lublinie od 2008 r. przyznawał „Wyróżnienia Prezesa Oddziału PAN w Lublinie” młodym pracownikom naukowym z terenu działania Oddziału. Wyróżnienie przyznawane było co roku za najlepsze prace lub zespół prac (tematycznie ściśle ze sobą powiązanych) z obszaru nauk: humanistycznych i społecznych, biologicznych i rolniczych, ścisłych i nauk o Ziemi, technicznych, medycznych. W 2021 roku Oddział zmienił nazwę przyznawanego wyróżnienia na „Nagroda Prezesa Oddziału PAN w Lublinie”. Podobnie jak w poprzedniej edycji nagroda będzie – przyznawana młodym pracownikom naukowym za indywidualne osiągnięcia, jednak Laureaci oprócz dyplomu otrzymają nagrodę pieniężną. Szczegóły konkursu przedstawia:

Regulamin Nagrody Prezesa Oddziału PAN w Lublinie dla młodych pracowników naukowych* za najlepszą pracę naukową

1. Nagroda przyznawana jest co roku za najlepsze oryginalne prace (twórcze, monografię), osiągnięcia badawcze, wdrożenie patentu wykonane przez młodych pracowników naukowych* z terenu działania Oddziału.

2. Nagrodę przyznaje się za dotychczas nie nagradzane prace opublikowane w krajowym lub zagranicznym czasopiśmie lub wygłoszone w czasie konferencji naukowych w roku kalendarzowym poprzedzającym ich przyznawanie.

3. Nagroda ma charakter indywidualny i przyznawana jest w następujących obszarach:

- nauk humanistycznych i społecznych,
- nauk biologicznych i rolniczych,
- nauk ścisłych i nauk o Ziemi,
- nauk technicznych,
- nauk medycznych.

4. Kryteriami oceny osiągnięcia są:

- oryginalność i wartość poznawcza osiągnięcia,
- wkład kandydata w osiągnięcie:
- praca samodzielna,

- praca współautorska z dominującym wkładzie kandydata w dane osiągnięcia (przedstawienie oświadczenia promotora pracy o wkładzie kandydata w zgłoszoną do konkursu pracę ze wskazaniem, na czym ten wkład polegał i jaki był procentowy udział kandydata/ki),
- ranga czasopisma (wyrażona wartością impact factor w roku poprzedzającym opublikowanie pracy oraz aktualna punktacja MNIŚW) lub wydawnictwa (w przypadku monografii).

5. Oceny prac dokonują członkowie Komisji Naukowych Oddziału PAN w Lublinie, właściwych dla wymienionych obszarów naukowych, wyznaczeni przez Przewodniczących danych Komisji Naukowych Oddziału PAN w Lublinie. Zadaniem osób oceniających prace jest sporządzanie wykazu prac, które wpłynęły na konkurs, dokonanie oceny prac spełniających warunki konkursu oraz wytypowanie najlepszych prac.

6. Każda Komisja Naukowa Oddziału PAN w Lublinie może wnioskować tylko o jedną nagrodę finansową, dla jednego kandydata z danej dziedziny wymienionej w pkt 3, oraz o wyróżnienie innego kandydata, bez gratyfikacji finansowej. Jeśli w pracy zaznaczony jest równy udział dwóch kandydatów, to nagroda jest dzielona na dwie równe części i przyznana obu kandydatom. Komisja Naukowa Oddziału PAN w Lublinie może nie zakwalifikować do wyróżnienia żadnej z nadesłanych prac.

7. Przewodniczący danej Komisji Naukowej Oddziału PAN w Lublinie przedstawia wyniki Kapituły Nagrody wnioskując o przyznanie imiennej nagrody.

8. Kapituła Nagrody wybierana jest na okres kadencji Prezesa Oddziału PAN w Lublinie spośród członków Oddziału PAN w Lublinie i członków Komisji Naukowych Oddziału PAN w Lublinie. Skład Kapituły Nagrody wybierany jest przez Prezydium Oddziału PAN w Lublinie, a następnie zatwierdzany przez Prezesa Polskiej Akademii Nauk. W skład Kapituły Nagrody wchodzi: przewodniczący, którym jest Prezes Oddziału PAN w Lublinie, czterech członków oraz dwóch zastępców członka Kapituły Nagrody. Kapituła obraduje w składzie pięciu

osób, przy czym w razie nieobecności Przewodniczącego, zastępuje go Wiceprezes Oddziału PAN w Lublinie, a w razie nieobecności któregoś z członków w obradach Kapituły Nagrody uczestniczy zastępca członka. Do podjęcia uchwały o wyłonienie kandydata do Nagrody potrzeba co najmniej trzech głosów popierających.

Przewodniczący Kapituły Nagrody przedstawia Prezydium Oddziału PAN w Lublinie kandydatury do Nagrody wraz z uzasadnieniem w trzech obszarach wymienionych w pkt 3.

Prezydium Oddziału PAN w Lublinie podejmuje uchwałę w sprawie przedstawienia Prezesowi PAN kandydatów do Nagrody.

9. Prezes Oddziału PAN w Lublinie przedstawia Prezesowi Akademii wniosek o przyznanie 3 nagród finansowych z zakresu obszarów nauki wymienionych w pkt 3. Kandydatury są zatwierdzane przez Prezesa PAN.

10. Na nagrodę składają się dyplom gratulacyjny oraz kwota pieniężna w wysokości 3600 zł brutto, pochodząca z puli środków przeznaczonych na nagrody naukowe Prezesa PAN.

11. Wniosek (zał. 1), zgody (zał. 2), oświadczenie o wiodącym wkładzie kandydata (zał. 3 – jeśli dotyczy) wraz z pracą spełniającą warunki Regulaminu można składać do dnia 31 lipca każdego roku kalendarzowego jedynie w formie elektronicznej: lublin@pan.pl. Do wniosku należy załączyć zgłaszaną do nagrody pracę w wersji elektronicznej (w postaci pliku PDF). Dodatkowe informacje można uzyskać pod numerem telefonu: 81 4756200.

12. Wyniki konkursu ogłaszane są do 30 października na stronie internetowej www.pan-ol.lublin.pl. Uroczystość wręczenia dyplomów konkursu odbędzie się na jesiennej sesji (listopad-grudzień) Zgromadzenia Ogólnego Oddziału PAN w Lublinie, podczas której laureaci są zobowiązani do zaprezentowania nagrodzonych prac.

13. Wniosek wraz z oświadczeniem jest dostępny na stronie Oddziału: www.pan-ol.lublin.pl w zakładce Nagroda Prezesa Oddziału PAN w Lublinie.

14. Brak przesłanego wniosku (wraz z oświadczeniem) i pracy w wyznaczonym terminie powoduje odrzucenie wniosku ze względów formalnych.

*Art. 360 ust. 2 Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce: Młodym naukowcem jest osoba prowadząca działalność naukową, która: 1) jest doktorantem lub nauczycielem akademickim – i nie posiada stopnia doktora albo 2) posiada stopień doktora, od uzyskania którego nie upłynęło 7 lat, i jest zatrudniona w podmiocie, o którym mowa w art. 7 ust. 1.

Relacja fotograficzna z wręczenia dwóch wyróżnień Prezesa Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Lublinie za najlepszą pracę naukową na terenie Lubelszczyzny w 2019 r.

Fot. archiwum IA PAN

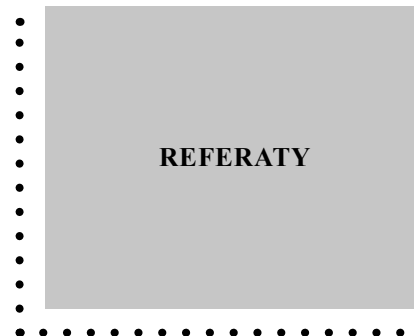

Fot. archiwum IA PAN

Podczas posiedzenia Prezydium Oddziału PAN w Lublinie (7.07.2020 r.) wręczono dwa wyróżnienia Prezesa Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Lublinie za najlepszą pracę naukową na terenie Lubelszczyzny w 2019 r. dla:

- dr. Karoliny Oszust z Instytutu Agrofizyki Polskiej Akademii Nauk,
- ks. dr. Pawła Lewandowskiego z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Choroby koronawirusowe temat znany w weterynarii od lat

Nie wszyscy zdają sobie sprawę z faktu, że prawie 75% nowo zgłaszanych chorób zakaźnych ludzi jest pochodzenia zwierzęcego. Nieprzewidywalne pojawianie się chorób zoonotycznych i szybkie ich rozprzestrzenianie się wśród ludzi bądź różnych, gatunków zwierząt ogranicza możliwość szybkiej skutecznej profilaktyki. Wynika to ze złożoności źródeł chorób zoonotycznych czy też ich nawrotów (*emerging and re-emerging diseases*). Przyczyn narastającego problemu epidemiologicznego należy poszukiwać nie tylko w nieprzerwanej zmienności genetycznej drobnoustrojów, ale także w zmianach demograficznych, klimatycznych, środowiskowych i dynamicznie zmieniającym się sposobie życia ludzi, a także w niespotykanym dotychczas częstym przemieszczaniu się nie tylko ludzi ale także różnych gatunków zwierząt na duże odległości.

Problem zakażeń koronawirusowych zwraca uwagę na trafność i znaczenie znanej od ponad 100 lat koncepcji „One health”, reaktywowanej kilka lat temu przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt – OIE. Koncepcja ta mówi, że „zdrowie ludzi i zwierząt wzajemnie od siebie zależą i są powiązane ze zdrowiem całych ekosystemów, w których egzystują”. Zauważalne jest, że koncepcja OIE jest powszechnie znana wśród lekarzy weterynarii co być może wynika z faktu, że została przypomniana przez OIE, a nie przez Światową Organizację Zdrowia Ludzi (WHO). Prawdopodobnie lekarze weterynarii zdają sobie sprawę ze znaczenia chorób odzwierzęcych znacznie bardziej niż lekarze medycyny. Nie ma wątpliwości, że dopiero COVID-19 zwrócił uwagę znacznej części społeczeństw na znaczenie zwierząt w szerzeniu się wielu chorób zakaźnych ludzi.

W okresie ostatnich 20 lat szczególne problemy, a w ślad za tym zainteresowanie naukowców i praktyków budzą na całym świecie zakażenia koronawirusowe; ich znaczenie w etiologii chorób zakaźnych różnych gatunków zwierząt znane jest od dziesięcioleci.

Dotychczas zidentyfikowano 9 koronawirusów będących przyczyną chorób układu oddechowego ludzi. Pierwszym zidentyfikowanym koronawirusem ludzkim

był szczep: HCoV – 229E wykryty w roku 1966. Później wyizolowano od ludzi trzy kolejne koronawirusy: HCoV –NL 63, HCoV –OC43 i HCoV –Hk 1. Cztery wymienione koronawirusy odpowiedzialne są za wywoływanie około 25% przeziębień u ludzi.

Drobnoustroje te podobnie jak czynnik etiologiczny COVID-9 – SARS-CoV-2 oraz będące przyczyną wcześniejszych dwóch epidemii koronawirusowych u ludzi wirusy: SARS-CoV-1 – czynnik etiologiczny ciężkiej, ostrej niewydolności oddechowej – SARS oraz MERS-CoV – czynnik etiologiczny bliskowschodniego zespołu niewydolności oddechowej – MERS pochodzą od nietoperzy.

By doszło do zakażenia ludzi wymienione koronawirusy musiały znaleźć gospodarza pośredniego, który umożliwił przeniesienia koronawirusa z rezerwuaru pierwotnego – którym są nietoperze – na ludzi. W przypadku SARS najbardziej prawdopodobnym wektorem pośrednim był łaskun chiński – zwierzę z rodziny wiwerowatych. Natomiast w przypadku MERS rolę tę pełniły wielbłądy – dromadery.

Pod koniec roku 2019 pojawił się w Chinach tajemniczy wirus, który wywołał epidemię zapalenia płuc u ludzi w prowincji Hubei, w liczącym około 11 milionów ludzi mieście Wuhan. Badacze chińscy przez kilka pierwszych tygodni epidemii, nie mogli zidentyfikować czynnika patogennego. Ostatecznie stwierdzono, że przyczyną dramatycznej sytuacji i szybkiego rozprzestrzeniania się choroby jest nowy typ koronawirusa, który oznaczono początkowo symbolem 2019 – nCov. Epidemia, w stosunkowo krótkim czasie objęła swoim zasięgiem większość krajów świata, w tym Europy, która w połowie marca 2020 roku stała się epicentrum choroby. Światowa organizacja zdrowia ludzi uznała, że zakażenia tym koronawirusem, przybrały charakter pandemii. Aktualnie, choroba występuje u ludzi zamieszkałych na wszystkich kontynentach.

Od momentu stwierdzenia pierwszego przypadku do dzisiaj (11 czerwiec 2021) SARS-CoV-2 wywołał zakażenia u 175 626 925 osób co doprowadziło do 3 788 966 zgonów. W Polsce w tym czasie zachorowało 2 876 667

osób, zmarło 74.447 <https://www.worldometers.info/coronavirus/>.

Można uznać, że wszystkie wymienione bardzo groźne choroby ludzi zaliczyć można do chorób odzwierzęcych – określanych powszechnie mianem zoonoz.

Koronawirusy wywołują szerokie spektrum chorób u ssaków i ptaków. Drobnoustroje te u zwierząt i ludzi w ogromnej większości cechują się tropizmem do komórek nabłonka urzęsionego i nabłonka dróg oddechowych lub nabłonka nieurzęsionego jelit cienkich.

W zależności od gatunku dotkniętych zakażeniami koronawirusowymi zwierząt objawy mogą ujawniać się albo u młodych osobników lub też u starszych osobników. Niekiedy dotyczą wszystkich grup wiekowych. Wysoce zróżnicowane są objawy kliniczne. Mogą one dotyczyć układów: oddechowego, pokarmowego, wydalinowego, a niekiedy również nerwowego.

Na podstawie różnic genetycznych w obszarze kodującym enzym replikazę wyróżnia się cztery rodzaje koronawirusów: Alpha-, Beta-, Gamma- i Deltakoronawirusy. Przyjmuje się, że dwa pierwsze wymienione rodzaje zakażają różne gatunki ssaków; natomiast dwa kolejne różne gatunki ptaków i ryby.

Dodać należy, że koronawirusy (CoV) wykazują dużą zmienność, a przez to i skłonność do przenoszenia między gatunkami, czego przykładem były wysoce chorobotwórcze dla ludzi koronawirusy SARS-CoV-1 i MERS-CoV.

Nietoperze są pierwotnym i naturalnym gospodarzem koronawirusów. Ten gatunek ssaków odgrywa istotną rolę w ekologii i ewolucji omawianych drobnoustrojów. W okresie ostatnich 10 lat badacze amerykańscy odkryli, w 20 krajach, około 500 nowych koronawirusów u nietoperzy. Biologia tego gatunku ssaków, w tym wyjątkowo duże zagęszczenie ich populacji i migracje odgrywają istotną rolę zarówno w podtrzymywaniu transmisji koronawirusów, jak też pełnieniu roli ich naturalnego rezerwuaru.

Koronawirusy znane są dobrze w weterynarii od ponad pół wieku jako czynniki wywołujące głównie zakażenia uogólnione u różnych gatunków ptaków i ssaków domowych, a także wolnożyjących.

Sporo zamieszania spowodowało, w ostatnich latach, wykrycie zakażeń omawianym drobnoustrojem przede wszystkim u norek. Ogniska tej choroby u wspomnianego gatunku zwierząt zdiagnozowano w wielu krajach w tym w: Holandii, Danii, Hiszpanii, Grecji, Włoszech, USA, na Litwie oraz w Polsce.

Dane i poglądy odnośnie znaczenia zakażeń koronawirusowych u norek w epidemiologii COVID-19 u ludzi są zróżnicowane. Różne jest też podejście do zwalczania tej choroby u norek. W niektórych krajach (Dania, Holandia) chorobę uznano jako Emerging Diseases. Jej wystąpienie doprowadziło tam do całkowitej likwidacji chowu tego gatunku zwierząt; wielu ekspertów uważa, że decyzja ta była pochojna i miała podtekst polityczny.

Zakażenie stada norek może powodować u nich pojawienie się objawów chorobowych typowych do przebiegu COVID-19 u ludzi oraz duże padnięcia zwierząt. Wykazano, że z reguły źródłem wirusa dla norek jest zainfekowany człowiek, chociaż zdarzało się też odwrotnie. Jak na razie instytucje odpowiedzialne za zdrowie ludzi i zwierząt (WHO i OIE) uważają, że ryzyko narażenia ludzi na SARS-CoV-2 w przypadku wystąpienia tej choroby u norek jest dla zdrowia publicznego niskie. Szczegółowe badania przeprowadzone, w omawianym kontekście w USA, wskazują, że tam z reguły źródłem wirusa dla norek byli zainfekowani ludzie. Tam też, jak na razie nie dowiedziano by choroba ta mogła przenosić się z fermy na fermę norek.

Wydaje się, że przy obecnym stanie wiedzy trudno jest wyciągać jakiegokolwiek ostateczne wnioski na temat konsekwencji pojawienia się SARS-CoV-2 w populacji norek dla epidemii i skutecznego zwalczania tej choroby u ludzi. Istotnym jest by nie dokonywać nadinterpretacji przy analizie wstępnych danych dotyczących wystąpienia ognisk zakażeń tym wirusem u wspomnianego gatunku zwierząt.

Warto dodać, że zakażenia doświadczalne: psów, kotów, frettek, chomików, makaków rebus, makaków jawańskich, ryjówek, królików, nietoperzy owadożernych wykazały, że gatunki te są podatne na infekcję SARS-CoV-2, a doświadczalnie zakażone: koty, ryjówek, chomiki i fretki mogą okresowo siać wirusa (Pomorska).

Wyniki najnowszych badań, m.in. w USA oraz z Europy (Instytut Loefflera w Niemczech) dowodzą, że krążący aktualnie w populacji ludzi SARS-CoV-2 nie jest patogeny dla świń oraz innych gatunków zwierząt. Nie są one też wektorem w przenoszeniu tego wirusa.

Koronawirusy u ssaków po raz pierwszy odkryto w latach 40 ubiegłego wieku, a u ludzi około 20 lat później. Swoją nazwę zawdzięczają specyficznej budowie – w obrazie z mikroskopu elektronowego – przypominają koronę. Wirusy te odpowiedzialne są za wywoływanie u ssaków i ptaków chorób układu pokarmowego, oddechowego i nerwowego. Występują powszechnie w przyrodzie i uważa się, że odpowiedzialne są za około 30% tzw. „chorób przeziębieniowych” u ludzi. Według ekspertów wszyscy zakażamy się niepatogennymi koronawirusami kilka razy w roku. Przykładem powszechnego występowania koronawirusów jest koronawirus płucny świń (PRCV), który należy tak jak SARS-CoV-2, do rodziny Coronaviridae i występuje powszechnie w populacji trzody chlewnej, także w naszym kraju, nie powodując zauważalnych problemów zdrowotnych. Należy jednak podkreślić, że betakoronawirus SARS-CoV-2, który dotarł do nas z Chin, jest wyjątkowo zaraźliwy i jak na razie, wysoce patogeny dla różnych grup wiekowych ludzi, choć daje odporność

krzyżową z opisanym w 2012 r. w Chinach SARS-CoV.

Materiałem genetycznym koronawirusów jest kwas rybonukleinowy (RNA). Oznacza to, że stosunkowo łatwo ulegają mutacjom (jednak wielokrotnie rzadziej niż np. wirus grypy), które wpływają na zmianę ich właściwości biologicznych, m.in. zaraźliwości i patogenności. W przeszłości koronawirusy znajdowały się na uboczu badań w medycynie ludzkiej, jako że panowało przekonanie, iż wywołują łagodne objawy ze strony przewodu pokarmowego i układu oddechowego, które bez żadnej interwencji ustępują w ciągu kilku dni.

Niestety, już od co najmniej 50 lat wiadomym jest, że koronawirusy wywołują bardzo poważne choroby i ogromne straty w produkcji zwierzęcej, powodując groźne choroby zwierząt użytkowych i towarzyszących.

Przykładowo u świń stwierdzono występowanie aż 5 różnych chorób wywoływanych przez koronawirusy. Są nimi: zakaźne zapalenie żołądka i jelit – TGE, hemaglutynujące zapalenia mózgu i rdzenia – HE, epidemiczna biegunka świń – PED (czynnik etiologiczny deltakoronawirus – PDCoV). Od świń wyizolowano również koronawirusa płucnego świń – PRCV, który może współuczestniczyć w etiologii zespołu oddechowego świń (PRDC).

Stosunkowo nową chorobą koronawirusową świń jest koronawirusowy zespół ostrej biegunki prosiąt (SADS-CoV), określanej też jako chiński zespół ostrej biegunki koronawirusowej. Co ciekawe SADS-CoV po raz pierwszy zidentyfikowano w roku 2004 u nietoperzy. Pierwsze zachorowania u świń stwierdzono pod koniec roku 2016 w prowincji Guandong. Choroba powoduje ogromne straty przede wszystkim u prosiąt.

U koni ważną chorobą, której czynnikiem etiologicznym jest koronawirus jest – koronawiroza koni (equine coronavirus disease).

U bydła ważne są: koronawirusowe biegunki cieląt, dyzenteria bydła mlecznego i nieżyty dróg oddechowych bydła.

U ptaków najważniejsze choroby koronawirusowe to: – zakaźne zapalenie oskrzeli (IB-infectious bronchitis) oraz koronawiroza indyków.

U psów występują: psi koronawirus jelitowy (CE-CoV), psi koronawirus oddechowy (CRCoV) oraz wysoce patogenny wariant CECoV typ II, wywołujący infekcję wielonarządową.

U kotów występują dwa specyficzne gatunkowo koronawirusy (CCV); koronawirus jelitowy (FECV) wywołujący objawy ze strony układu pokarmowego oraz wirus zakaźnego zapalenia otrzewnej (FIPV). Są to 2 biotypy tego samego koronawirusa.

U królików – nierzadko stwierdza się koronawirozę przewodu pokarmowego.

U frotek – epizootyczne nieżytowe zapalenie jelit.

Można więc stwierdzić, że „chorobami koronawirusowymi” w weterynarii u niektórych gatunków zwierząt spotykamy się na co dzień.

Przez medycynę ludzką koronawirusy zostały zauważone jako poważna przyczyna infekcji i zachorowań u ludzi na początku XXI wieku, będąc przyczyną epidemii wywołanych przez nieznane wcześniej wysoce zakaźne wirusy SARS-CoV, i MERS-CoV (beta-koronawirusy).

Na podstawie trwających od 4 miesięcy obserwacji i niezwykle intensywnych badań prowadzonych w najlepszych światowych ośrodkach badawczych określono szereg ważnych z epidemiologicznego punktu widzenia właściwości biologicznych pandemicznego wirusa SARS-CoV-2. Stwierdzono, że wirus ten jest wysoce zakaźnym i zaraźliwym oraz prawdopodobnie najbardziej patogennym z koronawirusów krążących dotychczas w populacji ludzi.

Obecną pandemię u ludzi wywołaną przez SARS-CoV-2 bez wątpliwości można określić jako zoonozę, czyli chorobę odzwierzęcą. Badania porównujące genom tego wirusa z genomami koronawirusów, których rezerwuarem są nietoperze, wykazały 96% zgodność. COVID-19, podobnie jak grypa, zaczyna się w układzie oddechowym – w płucach, jako że wirus SARS-CoV-2 łączy się z białkiem ACE2, występującym w komórkach nabłonkowych pęcherzyków płucnych. Jak wynika z szeregu badań wirus SARS-CoV-2 ma także możliwość łączenia się z białkiem ACE2 u człowieka, które występuje dodatkowo w komórkach nabłonkowych jelita cienkiego, a nawet serca, nerek i jąder. Umieszczenie wirusa SARS-CoV-2 w płucach, poprzez połączenie z białkiem ACE2, powoduje objawy ostrej niewydolności oddechowej w wyniku śródmiąższowego zapalenia płuc lub objawy jelitowe w przypadku połączenia się wirusa z tym białkiem występującym na nabłonkach jelit cienkich. Teoretycznie mogą być na świecie osoby, które mają mutację w genie tego białka, która uniemożliwia zwiążanie się wirusa z nim, a przez to wniknięcie do komórek i ich zabicie. U takich osób choroba się nie rozwija. W momencie, gdy omawiany wirus pojawił się w Chinach nie było w populacji ludzi opornych na SARS-CoV-2, z wyjątkiem ewentualnie tych, którzy już przeżyli infekcję.

Zakażenie wirusem SARS-CoV-2 rozprzestrzenia się z człowieka na człowieka przede wszystkim drogą aerogenną (kropelkową, aerozolową). Okres inkubacji choroby (czas od zakażenia do ujawnienia się pierwszych objawów chorobowych) trwa średnio około 5–7 dni, według opinii niektórych specjalistów chińskich czas ten może wydłużyć się nawet do 20 dni (informacja ustna). Biorąc pod uwagę okres wylęgania choroby, można stwierdzić, że najbardziej niebezpieczne są osoby zakażone będące w okresie inkubacji choroby, siejąc wirusa już na krótko przed wystąpieniem objawów klinicznych, m.in. podwyższonej

temperatury wewnętrznej ciała. W tym czasie „wysiewają” szczególnie duże ilości tego niebezpiecznego czynnika zakaźnego – przede wszystkim dla ludzi starszych (hipotetycznie o obniżonej odporności) oraz osób chorych i przyjmujących leki supresyjne. Według dostępnych danych około 10–14% osób zakażonych w wieku powyżej 80 roku życia, może nie przeżyć zakażenia. Zarejestrowano, że u ludzi w przedziale wiekowym między 70–80 lat, wskaźnik śmiertelności sięga 10%. Zgodnie z opinią prezentowaną przez ekspertów WHO średni wskaźnik śmiertelności w przebiegu COVID-19 wynosi 3,4%. Eksperci z krajów zachodnioeuropejskich sugerują, że wskaźnik ten jest wyraźnie niższy. Wydają się, że wysokość wskaźnika śmiertelności zależy w pewnym stopniu od poziomu zabezpieczenia medycznego kraju, w którym choroba występuje.

Ważna z epidemiologicznego punktu widzenia jest przeżywalność wirusa. Zabija go działanie wysokiej temperatury. W temperaturze 60 stopnia C ginie po 10 minutach. Nie mniej fakt, że bardzo dobrze przeżywa i namnaża się w organizmie człowieka, u którego wewnętrzna ciepłota ciała wynosi 36,6 stopnia C wskazuje, że nawet temperatury letnie nie są dla niego groźne. Jego przeżywalności poza organizmem człowieka sprzyja wysoka wilgotność i niska temperatura. Wirus może przeżyć na papierze około 9 godzin, natomiast na plastiku lub metalu do około 9 dni. Ważne jest to, że wirus SARS-CoV-2, wrażliwy jest na działanie promieni ultrafioletowych emitowanych przez słońce. Promienie te szybko niszczą materiał genetyczny wirusa, czego skutkiem jest jego inaktywacja. Z tego powodu większość epidemii związanych z koronawirusami płucnymi u ssaków kończyło się w okresie lata.

Okres siewstwa wirusa – drogą aerogenną (kropelkową) trwa zazwyczaj do około 8 dnia po infekcji. Wykazano jednak, że może on się, w niektórych sytuacjach przedłużyć do 11 dnia po infekcji, a według badaczy chińskich nawet do 20 dni po zakażeniu. Należy pamiętać, że siewcami chorobotwórczego wirusa mogą być osoby przechodzące zakażenie bezobjawowo. Jest wiele sygnałów wskazujących na to, że znaczny odsetek (60–80%) osób przechodzi zakażenie bezobjawowo. Bezobjawowymi siewcami mogą być także osoby młode i (lub) osoby o wysokim poziomie odporności związanej z cytotoxycznością komórek PMN i defensyno i perforyno zależną odpornością naturalną, co warunkuje odporność przy wielu zakażeniach wirusowych.

Według najnowszych danych kropelki aerozolu z wirusem SARS-CoV-2, mogą być drogą kaszlu lub kichania przenoszone na odległość do 2 metrów, choć według Narodowego Instytutu Zdrowia w Warszawie, są one przenoszone na odległość krótszą. W USA w warunkach eksperymentalnych wykazano, że kropelki aerozolu przenoszone są nawet na odległość 4,5

metra. Według badań amerykańskich zakaźne cząsteczki wirusa SARS-CoV-2, mogą przeżyć w optymalnych warunkach w powietrzu do 3 godzin. Wirus może być siany – w niewielkich ilościach – również z moczem i kałem.

Dzieci do lat 9 w zasadzie nie ulegają infekcji SARS-CoV-2; nie do końca wiadomo jaka jest tego przyczyna prawdopodobnie, nie posiadają jeszcze dostatecznej liczby receptorów ACE2, umożliwiających skuteczną infekcję tym wirusem, być może dzieje się to w wyniku posiadania przez nich wysokiej odporności naturalnej. Warto nadmienić, że mający największe doświadczenie w zakresie omawianego zagadnienia badacze chińscy uważają, że dzieci prawdopodobnie także zakażają się wirusem, ale na ogół przechodzą chorobę w sposób łagodny wręcz bezobjawowy. Mogą jednak, same nie chorując, być siewcami wirusa o czym należy pamiętać. To samo dotyczy młodzieży. Zdecydowanie mniejsze znaczenie w rozprzestrzenianiu się tej choroby wśród ludzi, mają inne sposoby szerzenia się infekcji, w tym ewentualnie zwierzęta towarzyszące.

Według Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności, nie ma przesłanek, by uważać, że omawiany koronawirus rozprzestrzenia się przez konsumpcję żywności. Nie ma też dowodów, że wirus SARS-CoV-2 mógł być rozprzestrzeniany przez komary.

Objawy kliniczne choroby pojawiają się zazwyczaj średnio 5–7 dni po zakażeniu. Objawy nie są charakterystyczne. U większości zainfekowanych osób, przypominają klasyczne przeziębienie. Objawy kliniczne są zróżnicowane, zależą przede wszystkim od dawki zakaźnej wirusa oraz sprawności immunologicznej zainfekowanego organizmu. Im silniejszy organizm tym słabiej wyrażone objawy kliniczne choroby. Ludzie starsi i osoby chorujące na choroby przewlekłe np.: nadciśnienie, choroby serca i cukrzycę narażeni są na jej ciężki przebieg. Choroba występuje w trzech stadiach. Zazwyczaj rozpoczyna się od postaci łagodnej, przypominającej typowe przeziębienie, w trakcie którego obserwuje się zazwyczaj niewielki wzrost temperatury wewnętrznej ciała powyżej 38 stopni C, typowe są też: zmęczenie oraz objawy suchego kaszlu. Niektórzy chorzy odczuwają charakterystyczne dla grypy bóle mięśni i głowy, a nawet biegunkę. W późniejszym okresie schorzenie może przekształcić się w niezagrożające życiu zapalenie płuc. Po około tygodniu, u stosunkowo niedużego odsetka zakażonych, rozwija się ciężkie zapalenie płuc z zespołem ostrej niewydolności oddechowej, która może wymagać podtrzymania funkcji życiowych. Przyczyną zejścia śmiertelnego może być nadmierna reakcja organizmu na zakażenie, czyli tak zwany „sztorm cytokinowy”, prowadzący do objawów wysokiej gorączki i trwałego uszkodzenia ważnych narządów organizmu. Z dotychczasowych obserwacji

wynika, że czas między wystąpieniem pierwszych objawów, a wyzdrowieniem wynosi około 20 dni. Przy każdej z postaci choroby, mamy do czynienia z siewstwem wirusa. Odporność po zakażeniu pojawia się tak jak w przypadku większości zakażeń koronawirusowych, po około 7–14 dniach od infekcji, choć odporność związana z niektórymi elementami naturalnej odporności po 1–3 dniach, co obserwuje się przy wielu zakażeniach wirusowych.

Mając na uwadze to co zdarzyło się w przypadku opisanej na wstępie choroby wywołanej u świń przez inny deltakoronawirus – TGEV, jest prawdopodobne, że może dojść do korzystnej z punktu widzenia szerzenia się choroby, mutacji krążącego obecnie w populacji ludzi koronawirusa SARS-CoV-2 i tym sposobem może stać się on zdecydowanie mniej chorobotwórczy. Podobne zjawisko gwałtownego rozprzestrzeniania się, a później zaniku szerzenia się zakażeń alfa-koronawirusem, zanotowano podczas ostatniej epidemii u świń wywołanej przez wirus PED w USA. Czy też występującej u ludzi kilkanaście lat temu choroby SARS.

Myśląc o ochronie przed zakażeniem SARS-CoV-2, należy pamiętać, że zasadniczą drogą szerzenia się choroby jest droga aerozolowa (kropelkowa). Dlatego najważniejsze, czego należy przestrzegać to unikanie skupisk ludzi. Wysoce skuteczne w zwalczaniu pandemii COVID-19 okazały się immunogenne szczepionki.

Zdecydowana większość ekspertów uważa, że osiągnięcie odporności populacyjnej na poziomie około 70% w sposób zasadniczy przyczyni się do zahamowania epidemii.

Na podnoszony przez niektórych specjalistów problem ewentualnego wpływu częstych mutacji SARS-CoV-2 na zaostrenie się przebiegu pandemii, czy też ograniczenia skuteczności szczepień za pomocą aktualnie dostępnych szczepionek i możliwość wystąpienia kolejnych fal choroby można spojrzeć inaczej. Jak wynika to z wieloletnich obserwacji dotyczących zakażeń koronawirusowych u zwierząt, prawie zawsze mutacje prowadziły do osłabienia zjadliwości (patogenności) koronawirusów. Niekiedy wpływały na zwiększenie ich zaraźliwości. Można wysunąć hipotezę, że podobnie będzie w przypadku zakażeń SARS-CoV-2 u ludzi. Oznacza to, że dzięki rosnącej z tygodnia na tydzień odporności populacyjnej – osiąganey przede wszystkim dzięki szczepieniom – oraz korzystnym mutacjom wirusa, problem COVID-19 w krajach będzie stopniowo zanikał, co jest zjawiskiem typowym w przebiegu każdej pandemii w tym epidemii.

Piśmiennictwo wykorzystane przy przygotowywaniu publikacji.

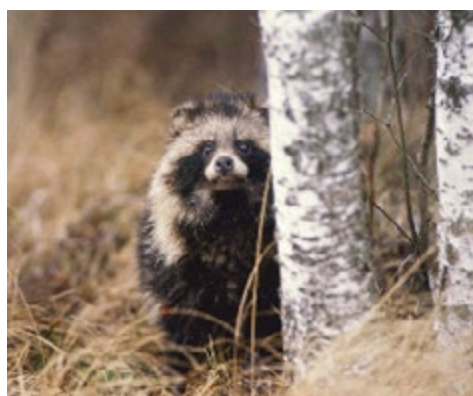
1. Cui J., Shi Z. L.: *Origin and evolution of pathogenic Coronaviruses*. Nature Rev. Microbiol. 2019, 17, 181–192.
2. Domańska-Blicharz K., Woźniakowski G., Rola J., Cuvelier-Mizak B., Antas M., Niemczuk K., Śmietanka K.: *Koronawirusy – patogeny ważne z punktu widzenia zdrowia zwierząt i ludzi*. Życie Wet. 95, 347–349, 2021.
3. Gliński Z., Żmuda H.: *Koronawirusy i koronawirusy człowieka i zwierząt*. Życie Wet. 95, 335–337, 2020.
4. Gliński Z., Żmuda A.: *Koronawirusy zespół ostrej biegunki świń*. Życie wet. 96, 75–77, 2021.
5. Gliński W.: *Koronawirusy zagrożeniem dla hodowli koni*. Życie wet. 95, 269, 2020.
6. Hulswit W. Li, R.J.G., Kenney S.P., Widjaja I., Jung K., Alhamo M. A., van Dieren B., van Kuppeveld F. J. M., Saif L. J., Bosch B-J.: *Broad receptor engagement of an emerging global coronavirus may potentiate its diverse cross-species transmissibility*. PNAS, 2018. / doi.org/10.1073/pnas.1802879115.
7. ICTV-The International Committee on Taxonomy of Viruses 2019.
8. Hamming I., Timens W., Bulthuis M. L., Lely A. T., Navis G., van Goor H.: *Tissue distribution of ACE2 protein, the functional receptor for SARS coronavirus. A first step in understanding SARS pathogenesis*. J. Pathol., 203, 631–637, 2004.
9. Hoffmann M., Kleine-Weber H., Schroeder S., Krüger N., Herrler T., Erichsen S., Schiergens T. S., Herrler G., Wu N. H., Nitsche A., Müller M. A., Drosten C., Pöhlmann S.: *SARS-CoV-2 cell entry depends on ACE2 and TMPRSS2 and is blocked by a clinically proven protease inhibitor*. Cell, 181, 1–10, 2020.
10. Kruszewska D.: *Współczesne zoonozy – klątwa XXI wieku*. Życie wet. 95, 405–407, 2020.
11. Kuba K., Imai Y., Ohto-Nakanishi T., Penninger J. M.: *Trilogy of ACE2: a peptidase in the renin-angiotensin system, a SARS receptor, and a partner for amino acid transporters*. Pharmacol. Ther., 128, 119–128, 2010.
12. Pejsak Z., Tarasiuk K., Tokarz-Deptuła B.: *Wybrane dane na temat zakażeń ze szczególnym uwzględnieniem SARS-CoV-2*. Med. Weter. 76 (5), 258–262, 2020.
13. Pomorska-Mól M., Podbielska-Turlewicz H., Włodarek J., Gogulski M.: *SARS-CoV-2 u zwierząt towarzyszących w świetle danych Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt*

(OIE) oraz innych informacji naukowych. *Życie Wet.* 95, 398–400, 2020.

14. Pomorska-Mól; M., Turlewicz-Podbielska H., Gogulski M., Włodarek J.: *Zakażenia SARS-CoV-2 u norek hodowlanych (Newsvision-vision) – aktualne dane na temat występowania, przebiegu choroby, epidemiologii oraz ryzyka dla człowieka i innych zwierząt.* *Życie wet.* 96, 15–19, 2021.
15. Pomorska-Mól; M., Gogulski M., Włodarek J., Rybska P.: *Review: SARS-CoV-2 infection in farmed animals – an overview of current knowledge on occurrence disease and epidemiology.* *Animal.* <https://doi.org/10.1016/j.animal.2021.100272>
16. Saif L., Wang Q., Vlasova A., Jung K., Xiao S.: *Coronaviruses w Diseases of Swine.* Wyd. Wiley Blackwell. 2019.
17. Truszczyński M., Pejsak Z.: *Koronawirusy i wywoływane przez nie choroby.* *Medycyna Wet.* 70, 131–135, 2014.
18. Truszczyński M., Pejsak Z.: *Epidemiczna biegunka świń, zagrożenie dla Europy.* *Życie Wet.* 90, 360–363, 2015.
19. Van Reeth K., Nauwynck H., Pensaert M.: *Dual infections of feeder pig with PRRSV followed by porcine respiratory coronavirus or swine influenza virus: a clinical and virological studies.* *Vet. Microbiology.* 148, 325–335, 1996.

Zygmunt Pejsak

Prof. Zygmunt Pejsak, czł. rzecz. PAN, jest pracownikiem naukowym Uniwersyteckiego Centrum Medycyny Weterynaryjnej UJ-UR w Krakowie.

Gatunki zwierząt biorących udział w transmisji koronawirusów (MERS, SARS, CoVID-19) od nietoperzy do człowieka

Z historii Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych PAN Oddział w Lublinie

WYDARZENIA

Komisja Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych powstała w 2001 roku, co nie znaczy, że wcześniej nie się nie działało w lubelskim Oddziale PAN w zakresie polsko-ukraińskich kontaktów oraz badań kulturowych. Już w 2000 roku w „Biuletynie Informacyjnym” Jan Pleszczyński opublikował komunikat zatytułowany *Spojrzenie na Wschód*, w którym informował, że Oddział ten jako jeden z najważniejszych kierunków swoich działań przyjmuje współpracę ze wschodnim sąsiadem Polski, dla której motywacją zawsze była postawa wyrażająca się w stwierdzeniu „Łączy nas Bug”. Tak też autor zatytułował jeden z fragmentów komunikatu zawierającego relację z organizowanych wspólnie z ukraińskimi podmiotami i uczonymi konferencji dotyczących ekologii (listopad 1998) oraz ekonomii i transformacji ustrojowej (marzec 2000)¹. Autor wspominał również o powstaniu w Lublinie w październiku 2000 roku Europejskiego Kolegium Polsko-Ukraińskich Uniwersytetów, na którego otwarcie przyjechali prezydenci Ukrainy – Wiktor Juszczenko oraz Polski – Aleksander Kwaśniewski. Zaangażowany współpracą naukową ze wschodnim sąsiadem ówczesny prezes lubelskiego Oddziału PAN, prof. Zbigniew Lorkiewicz, wykorzystał tę okazję do rozmów z prezydentem Wiktorem Juszczenką o planach dalszych wspólnych inicjatyw naukowych oraz o możliwościach ich sformalizowania i nadania im instytucjonalnych kształtów. Niestety Europejskie Kolegium Polsko-Ukraińskich Uniwersytetów nie rozwinęło się zgodnie z pierwotnymi planami, jego niestabilność organizacyjna (brak osobowości prawnej) i ekonomiczna (strona ukraińska nie wywiązywała się ze zobowiązań finansowych) doprowadziły do zamknięcia tej instytucji w maju 2011 roku. Nie doszło też do powstania w Lublinie wielkiego polsko-ukraińskiego centrum naukowo-kulturowego, które miało być utworzone pod auspicjami Polskiej Akademii Nauk oraz Narodowej Akademii Nauk Ukrainy.

Prof. Zbigniew Lorkiewicz był specjalistą w dziedzinie mikrobiologii, a jego prace koncentrowały się na genetyce drobnoustrojów. Był znakomitym badaczem w swojej dziedzinie, znanym w międzynarodowych gremiach, a w 1994 roku został członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk. Był współorganizatorem Oddziału PAN w Lublinie, doprowadził do rozpoczęcia działalności tej naukowej placówki, a formalnie zaistniała ona z dniem 1 stycznia 1998 roku. Do swojej śmierci, której nikt się po aktywnym uczonym nie spodziewał, czyli do 2001 roku, profesor Lorkiewicz pełnił funkcję prezesa Oddziału. Choć nie był humanistą z wykształcenia, zdawał sobie sprawę z wagi kontaktów pomiędzy Polską a Ukrainą w dziedzinie kultury, dlatego wspólnie z prof. Michałem Łesiowem, językoznawcą dobrze znanym w środowisku polonistów, ukrainistów i w ogóle sławistów, podjął myśl o utworzeniu w ramach Oddziału Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych. Powstała ona 30 marca 2001 roku. Jej pierwszym, bardzo zasłużonym przewodniczącym został prof. Michał Łesiów, wiceprzewodniczącą dr hab. Mirosława Ołdakowska-Kuflowa, prof. KUL, sekretarzem dr Tadeusz Karabowicz.

Prof. Łesiów umiał zjednywać sobie współpracowników i przyjaciół swoim życzliwym charakterem, otwartością, pogodnym usposobieniem. Dbał o to, by komisja łączyła środowiska lubelskie oraz o równowagę jego przedstawicieli w Komisji. Z tego względu gdy przewodniczącym był profesor językoznawca zatrudniony w UMCS, funkcję wiceprzewodniczącej pełniła prof. KUL, literaturoznawczyni. Profesor Łesiów był zarówno kompetentnym filologiem w zakresie języka polskiego, jak też ukraińskiego. Jego współpracowniczką z komisji nie mogła się pochwalić tak szerokimi kompetencjami, gdyż będąc absolwentką filologii polskiej, literaturę ukraińską znała i zna bardziej wyrywkowo niż systematycznie, a w jeszcze węższym zakresie z lektury dzieł w oryginale. Nie mniej we władzach komisji były reprezentowane obydwa ówczesnie działające w Lublinie Uniwersytety: UMCS i KUL (inne lubelskie uczelnie nie

1. Obydwie konferencje udokumentowane zostały w stosownych publikacjach Oddziału: „Polska Akademia Nauk Oddział w Lublinie. Biuletyn Informacyjny” 2000

nazywały się jeszcze wówczas uniwersytetami), językoznawcy i literaturoznawcy, środowisko ukrainistyczne oraz polonistyczne. Postawa prof. Łesiowa obliży nas do dbania o zachowanie tej równowagi zarówno obecnie, jak też na następne lata działalności.

Od początku istnienia Komisji do jej członków zaliczali się zarówno polscy, jak też ukraińscy badacze, czy to przebywający w Lublinie i pracujących na tujejszych uczelniach, czy też uczeni z terenu Ukrainy, utrzymujący naukowe kontakty z polskimi kolegami. Chociaż ze względu na najbardziej oczywiste relacje pomiędzy filologami polskimi i ukraińskimi przeważała w badaniach oraz publikacjach członków tematyka językoznawcza oraz literaturoznawcza, badania polsko-ukraińskich związków kulturowych pojmowane były znacznie szerzej. Współpracownikiem prof. Łesiowa, również w okresie tworzenia Komisji, był prof. Jerzy Bartmiński, sławista specjalizujący się w zakresie etnolingwistyki oraz folklorystyki, znakomity badacz polsko-ukraińskiego pogranicza w tym zakresie. Tematyka sztuki, architektury, nauczania, przemian ustrojowych, filozofii, życia religijnego, ekumenizmu, piśmiennictwa historycznego, antropologii także pojawiała się w czasie posiedzeń naukowych, konferencji oraz w publikacjach powstałych w wyniku organizowanych spotkań i dyskusji naukowych.

Już w pierwszym roku istnienia komisji 1 marca 2002 roku, została zorganizowana konferencja z udziałem uczonych z Polski i Ukrainy na temat Dialog kultur w polskiej i ukraińskiej literaturze, gdzie stronę polską reprezentowali prof. Marian Maciejewski oraz prof. Mirosława Ołdakowska-Kuflowa, a ukraińską prof. Stefania Andrusiw, uczona ze Lwowa zatrudniona wówczas w KUL i prof. Wołodymyr Pohrebennyk z Kijowa.²

Wkrótce po pierwszej konferencji odbyła się następna, Polsko-ukraińskie powiązania językowe, zorganizowana przez Katedrę Języków Słowiańskich istniejącą wówczas w Instytucie Filologii Słowiańskiej KUL oraz przez Komisję Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych PAN Oddział w Lublinie. Miała ona miejsce 26 i 27 kwietnia 2002 roku w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą i zgromadziła referentów z dziewięciu różnych ośrodków naukowych, w tym m.in. czterech polskich oraz pięciu ukraińskich.

Te dwie konferencje, zorganizowane w niewielkim odstępie czasowym, dały początek wielu kolejnym, zawsze organizowanym z udziałem ukraińskich uczonych. Bieżąca współpraca owocowała oglądem i interpretacją badanych zjawisk z różnych punktów widzenia, z zastosowaniem odmiennych metodologii, prowadziła do wymiany poglądów i doświadczeń.

Spośród wielu różnych, które miały miejsce w ciągu dwudziestu lat istnienia Komisji, kilka zasługuje na wymienienie.

- Cykl konferencji „Język ukraiński poza granicami Ukrainy” organizowanych co dwa lata we współpracy ze środowiskami ukrainistycznymi KUL oraz UMCS. Gromadziły one nie tylko uczonych z Polski i Ukrainy, gdyż brali w niej udział ukraińscy także z innych krajów, np. Słowacji, Węgier czy Niemiec. Ze strony Komisji bardzo ofiarnie angażował się w organizowanie tych konferencji długoletni sekretarz KPUZK, dr Mateusz Jastrzębski.
- Cykl konferencji „Studia Ingardeniana. Interpretacja tekstu literackiego”, organizowanych przy współudziale Zakładu Filologii Ukraińskiej Instytutu Filologii Słowiańskiej oraz podmiotów ukraińskich, w tym Oddziału Teorii Literatury Instytutu Literatury Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. Głównym organizatorem tych konferencji był prof. Ihor Nabytowycz.
- Konferencja nt. „Współczesne przemiany na Ukrainie: kultura – język – literatura – religia” zorganizowana w dniach 11–12 października 2012 r. przy współudziale Katedry Literatury Współczesnej Instytutu Filologii Polskiej KUL. Konferencja ta miała bardzo dynamiczny przebieg ze względu na emocjonalne dyskusje, gdyż odbyła się po podpisaniu w dniu 31 maja tego roku przez prezydenta Ukrainy, Wiktora Janukowycza, ustawy o językach mniejszości narodowych, która powodowała, że język rosyjski stawał się językiem urzędowym w wielu rejonach Ukrainy. Specjaliści z kilku różnych dziedzin analizowali znaczenie oraz możliwe skutki uchwalenia tej ustawy.³ Obrady pozwoliły uczestnikom zorientować się w bieżącej polityce językowej, sytuacji kulturowej oraz politycznej wschodnich sąsiadów.

W czasie dwudziestoletniej działalności komisji odbywały się zebrania naukowe, w czasie których wygłaszane były referaty – jeden lub dwa dotyczące tego samego tematu. Dawało to możliwość prowadzenia nieograniczonych czasem dyskusji nad jednym zagadnieniem. Takich warunków do rozmów pomiędzy specjalistami oraz zainteresowanymi nie stwarza konferencja, gdzie wielość referatów powoduje rozproszenie uwagi na odmiennych zagadnieniach. W czasie zebrań naukowych podejmowane były różne tematy, a jako przykłady niech posłużą spotkanie i dyskusja poświęcona tłumaczeniu *Kobziarza* Tarasa Szewczenki na język polski przez Piotra Kupryś.⁴ Zebranie odbyło się w siedzibie Oddziału w dniu

2. Zob. sprawozdanie z konferencji oraz streszczenia wygłoszonych referatów: *Biuletyn Informacyjny* 2002, s. 95–99.

3. Późniejsze ustawy dotyczące statusu języka ukraińskiego oraz języków mniejszości zdecydowanie odmieniły sytuację prawną i jakkolwiek wzbudzały kontrowersje wśród mniejszości węgierskiej, rumuńskiej oraz rządów Węgier i Rumunii, celem ich było zapewnienie językowi ukraińskiemu statusu języka państwowego, a także przeciwdziałanie skutkom prowadzonej wcześniej na terenach Ukrainy rusyfikacji.

4. T. Szewczenko, *Kobziarz*, przekł. P. Kupryś, Wydawnictwo KUL 2012.

26 listopada 2013 roku. Natomiast tłumaczeniu poezji Jarosława Iwaszkiewicza na język ukraiński dokonane przez Dmytra Pawłyckę poświęcone zostało spotkanie, które odbyło się 12 listopada 2019 roku. Zebrania gromadziły zainteresowanych poezją, poetami, których wiersze były przekładane, sztuką translatorską, zagadnieniami językowymi, kulturą polsko-ukraińską. W dyskusjach zatem wybrzmiewały najrozmaitsze aspekty i podejścia do analizowanych autorów, przekładów, tłumaczy.

Na zaproszenie Komisji przyjeżdżali do Lublina z referatami wybitni uczeni z Ukrainy. Ostatnim przed pandemią gościem był prof. Pawło Hrycenko, dyrektor Instytutu Języka Ukraińskiego Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, który przebywał w Lublinie i w regionie lubelskim w dniach 10-17 listopada 2019 roku. Organizatorem naukowego programu jego pobytu w Lublinie oraz w regionie był prof. Feliks Czyżewski, wiceprzewodniczący Komisji. Oprócz wygłoszenia szeregu wykładów prof. Hrycenko wziął udział w spotkaniu roboczym w siedzibie lubelskiego Oddziału PAN, w czasie którego omawiane były dalsze możliwości współpracy pomiędzy PAN i Narodową Akademią Nauk Ukrainy.

Szczególnym wydarzeniem był wyjazd delegacji Oddziału na Ukrainę w 2004 roku, kiedy był u naszych sąsiadów obchodzony jako Rok Polski na Ukrainie. We Lwowie oraz w Kijowie zorganizowano w tym czasie Dni Nauki Polskiej, które trwały od 21 do 25 czerwca. Najpierw we Lwowie, a potem w Kijowie prezentowane były wspólne polsko-ukraińskie projekty badawcze, odbywały się spotkania naukowe, a przede wszystkim osoby zainteresowane przychodziły zapoznać się z przedstawianymi materiałami oraz w celu nawiązania bezpośrednich kontaktów, umożliwiających nawiązanie współpracy. Kulminacyjnym momentem były wystąpienia wiceministrów odpowiedzialnych za resort nauki w obydwóch krajach. Prezentacji polskich dokonań oraz planów rozwoju nauki, techniki oraz informatyzacji dokonał Marek Bartosik, wiceminister Nauki i Informatyzacji RP. Komisję reprezentowali prof. Michał Łesiów, przewodniczący, prof. Mirosława Ołdakowska-Kuflowa oraz ks. dr Stefan Batruch. Z Lubelskiego Oddziału PAN w wyjeździe uczestniczył jeszcze prof. Eugeniusz Krasowski, przewodniczący Komisji Motoryzacji i Energetyki Rolnictwa, która również prowadziła bardzo intensywną współpracę ze środowiskami naukowymi Ukrainy. Prócz innych prezentowanych materiałów na Ukrainę została zawieziona specjalnie na tę okazję przygotowana dwujęzyczna publikacja „Współpraca naukowa ośrodka lubelskiego z placówkami naukowymi na Ukrainie”, przygotowana przez lubelski Oddział PAN. Lublin zaprezentował się wówczas jako ważny ośrodek naukowy, sukcesywnie współpracujący z Ukrainą w szerokim zakresie tematycznym.

W rok później, kiedy obchodzone były Dni Nauki Ukraińskiej w Polsce, Komisja włączyła się w odbywające się wówczas wydarzenia poprzez organizację konferencji nt. „Sztuka sakralna pogranicza polsko-ukraińskie-

go na Lubelszczyźnie”, która odbyła się w dniach 13–14 października 2005 roku. Współorganizatorami wydarzenia byli Fundacja Kultury Duchowej Pogranicza, Instytut Europy Środkowo-Wschodniej oraz Muzeum-Zamek w Łańcucie. Udział wzięli w niej przedstawiciele wielu środowisk akademickich, ale także muzealnicy czy konserwatorzy zabytków. Jak pisał w sprawozdaniu jej główny animator, ks. dr Stefan Batruch, uczestnicy „tworzyli swoistą mozaikę interdyscyplinarną składającą się z Polaków, Ukraińców, Białorusinów, Rosjan, Słowaków”, a pod względem wyznaniowym były to osoby przynależące do Kościołów: prawosławnego, greckokatolickiego, rzymskokatolickiego oraz Kościołów protestanckich.

Ważnym przedsięwzięciem i obszarem działalności Komisji stała się „TEKA Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych” – rocznik wydawany od 2004 roku. Od początku było to pismo dwujęzyczne, publikujące prace autorów polskich i ukraińskich, sporadycznie także badaczy spoza Polski i Ukrainy zainteresowanych polsko-ukraińskim pograniczem kulturowym. Publikowane są w nim artykuły naukowe dotyczące przenikania się kultury polskiej i ukraińskiej w zakresie języka, literatury, obyczaju, sztuki. Bogaty jest wątek glotto-dydaktyczny w odniesieniu do nauczania języka ukraińskiego jako obcego, czym zajmuje się w Polsce niewiele ośrodków badawczych. Od niedawna publikowane bywają prace w języku angielskim. Każda z zamieszczanych w czasopiśmie prac ma streszczenie w języku polskim, ukraińskim i angielskim. Od pierwszej aplikacji „Teka...” znajdowała się na liście czasopism punktowanych. Do 2017 tak właścicielem, jak też wydawcą „TEKI...” była Polska Akademia Nauk. Decyzją władz centralnych PAN o umiędzynarodowieniu wydawanych przez nią czasopism, Akademia zaprzestała wydawania tych, które nie zdecydowały się przyjąć języka angielskiego jako jedyne języka publikacji. Władze Komisji, zdając sobie sprawę z wysokiej oceny czasopisma w środowisku slawistycznym oraz z nikłego zainteresowania czasopismami angielskojęzycznymi w gronie badaczy polsko-ukraińskiego pogranicza kulturowego, podjęły próbę znalezienia innego wydawcy „Teki...”, która w dalszym ciągu byłaby wydawana w języku polskim i ukraińskim, otwierając jednakże możliwość publikacji w języku angielskim. Wydawcą został Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. „Teka...”, znajduje się na ministerialnej liście czasopism punktowanych.

Komisja spotykała się zawsze z przychylnością władz Oddziału. Wspomniane zostały zasługi pierwszego prezesa, prof. Zbigniewa Lorkiewicza, który był współzałożycielem Komisji. Spośród późniejszych prezesów lubelskiego Oddziału PAN należy wspomnieć zmarłego na początku 2020 roku prof. Jana Glińskiego, wybitnego agrofizyka i gleboznawcy, członka rzeczywistego PAN, w którym Komisja miała wiernego przyjaciela i rzeczownika. Wspomagał on wszelkie działania oraz przedsięwzięcia i był osobiście zainteresowany rozwojem polsko-ukraińskiej współpracy w zakresie badań o charak-

terze humanistycznym, pomagał zdobywać fundusze na aktywność w tym zakresie. Należą się też słowa uznania dla pracowników administracji Oddziału, nie tylko ze względu na sprawną obsługę administracyjną i kulturę w prowadzeniu spraw, co bardzo ułatwia działanie, ale także z powodu tworzenia życzliwej i przyjaznej atmosfery zachęcającej do aktywności oraz współpracy.

Obecnie komisja liczy 37 członków, w tym 12 zagranicznych. Czas powstawania Komisji był okresem szczególnie sprzyjającym kontaktom polsko-ukraińskim, cechował się entuzjastycznymi wypowiedziami polityków obydwu sąsiadujących z sobą krajów o współpracy państwowej, gospodarczej i kulturalnej. Potem bywały trudne lata, także ochłodzenia stosunków politycznych, zaprzestania finansowania wspólnych projektów, np. Europejskiego Kolegium Polsko-Ukraińskich Uniwersytetów. Komisja działa zawsze jednakowo, niezależnie od

trendów politycznych i mody, stara się budować mosty pomiędzy sąsiednimi, pobratymczymi narodami w płaszczyźnie nauki i kultury. Także obecnie, gdy świat zmaga się z pandemią, staramy się sprostać wyzwaniom trudnego czasu. Cieszyliśmy się, że w konferencji, zorganizowanej z okazji dwudziestu lat naszej działalności, wzięli udział nasi przyjaciele z Ukrainy. W tym samym duchu rozpoczynamy kolejne dziesięciolecie aktywności.

Mirosława Ołdakowska-Kuflowa

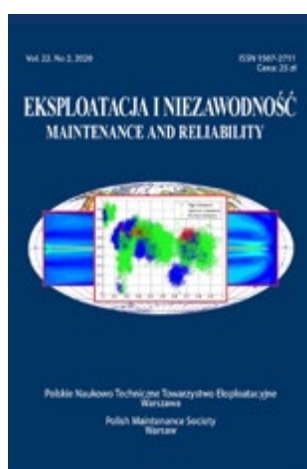
Prof. Mirosława Ołdakowska-Kuflowa jest przewodniczącą Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych PAN Oddział w Lublinie.

Kijów, czerwiec 2004 r. – otwarcie wystawy ukazującej naukową współpracę ośrodka lubelskiego z Ukrainą. Od lewej: prof. Michał Łesiów, pierwszy przewodniczący Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych PAN Oddział w Lublinie oraz prof. Mirosława Ołdakowska-Kuflowa, obecna przewodnicząca Komisji.

KSIĄŻKI I CZASOPISMA

Kwartalnik pod naszym patronatem

artykuły naukowe dotyczące problemów motoryzacji, eksploatacji urządzeń, transportu publicznego, techniki, mechaniki itp.

Czasopismo jest dostępne na stronie: <http://ein.org.pl/2020-04>

Eksploracja i Niezawodność – Maintenance and Reliability, 22/2020. Polskie Naukowo-Techniczne Towarzystwo Eksploatacyjne, Warszawa. 2020.

Czasopisma Polskiej Akademii Nauk

Academia (Magazyn PAN)

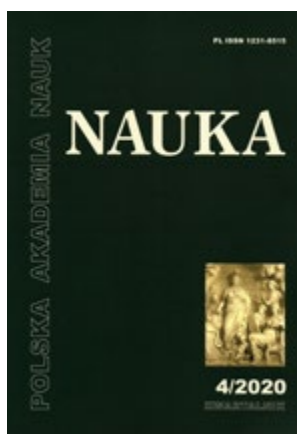

W roku 2020 wydało kwartalnik magazynu Polskiej Akademii Nauk, wydawany od 15 lat pod nazwą „ACADEMIA”, w dwóch wersjach językowych (polskiej i angielskiej). Publikowane są w nim artykuły wybitnych polskich naukowców z różnych dziedzin wiedzy, takich jak: astronomia, ar-

cheologia, botanika, ekologia, historia, nauki o Ziemi, oceanologia, paleontologia, psychologia i socjologia. Czasopismo promuje osiągnięcia polskiej i światowej nauki. Pierwsza część poświęcona jest w całości tematyce obszarów podbiegunowych Arktyki i Antarktydy. Opracowanie prezentuje ludzi, którzy poświęcili życie poznaniu tych zimnych rejonów, a także historię polskiego polarnictwa. Druga część porusza wieloaspektowe kwestie dotyczące problematyki związanej ze stanem zasobów wodnych na kuli ziemskiej. Trzecia rozważa znaczenie słowa „Obojętność”. Dyskusja na temat wagi tego słowa prowadzona jest w aspekcie moralnym, socjologicznym, w przestrzeni różnych kultur i historii społeczeństw. Ostatnia część tego wydania „Akademii” wymaga szczególnej uwagi ponieważ zajmuje się aktualnym problemem świata jakim jest nietypowa pandemia, związana z COVID 19. Opracowanie ma charakter wieloaspektowy, poczynawszy od dywagacji na temat przyczyn jej powstania, metod zwalczania, aspektów wpływu restrykcji z tym związanych na kondycję psychofizyczną społeczeństw. Głos zabierają ludzie nauki różnych dyscyplin: biochemii, geografii, fizyki, wirusologii, anestezjologii, socjologii.

Academia. Magazyn Polskiej Akademii Nauk. Nr 1–4, 2020. Wyd. Polska Akademia Nauk. Biuro Upowszechniania i Promocji Nauki. Warszawa, PKiN 2020.

Nauka

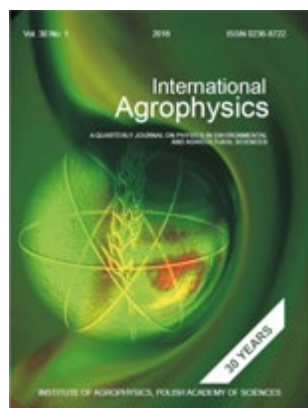
Nauka jest czasopismem PAN, wydawanym kwartalnie w języku polskim, jak i angielskim. Prezentowane są w nim recenzowane prace polemiczne, pogładowe oraz wspomnienia o osobach znaczących w świecie nauki. W pierwszej części kwartalnika dowiemy się o stanowisku Polskiej Akademii Nauk wobec wejścia w ży-

cie w grudniu 2019 ustawy – „Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym”. Etyka w nauce w dobie tzw. „postprawdy” przenikającej nasze życie społeczne oraz wpływ agnostycyzmu uczonych na sposób spojrzenia na naukę, to następny artykuł godny uwagi. W części tej znajdziemy też opracowanie traktujące o komercjalizacji czasopism naukowych w dobie nowych zasad realizacji badań i ich oceny. W drugim tomie zwraca uwagę tekst „o wolności Nauki”, w aspekcie struktur politycznych, społecznych i kulturowych. W pozostałych dwóch tomach dowiemy się o potęgę wiedzy i mądrości w zrozumieniu zasad władzy i demokracji. Natomiast o ważnej roli jednostek PAN za granicą (Wiedeń, Berlin, Paryż, Rzym, Kijów, Moskwa) w promowaniu osiągnięć naukowych naszego kraju, ale także krzewieniu jego kultury i tworzenia centrów badań historycznych przeczytamy w czwartej części kwartalnika.

Nauka 1–4/2020. Wyd. Polska Akademia Nauk. Biuro Upowszechniania i Promocji Nauki. Warszawa, PKiN 2020.

Wydawnictwa Instytutu Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN w Lublinie

Międzynarodowa agrofizyka

W roku 2020 ukazał się 34. tom kwartalnika *International Agrophysics* o zasięgu międzynarodowym. W czasopiśmie publikowane są recenzowane, oryginalne prace naukowe, artykuły przeglądowe oraz krótkie komunikaty (noty). Nad poziomem naukowym czasopisma czuwa grono krajowych i zagranicznych

naukowców. Tematyka publikowanych artykułów dotyczy gleby, rośliny i atmosfery oraz relacji pomiędzy elementami tego systemu. W szczególności czasopismo koncentruje się na:

- wpływie rolniczego użytkowania gleby, zarządzania glebą oraz zmianami klimatu na produkcję biomasy oraz energii odnawialnej, strukturę gleby, obieg węgla, wody, ciepła oraz składników pokarmowych i gazów szklarniowych oraz na szeroko pojęte środowisko przyrodnicze,
- kontinuum gleba-roślina-atmosfera oraz sposobach jego regulacji dla podniesienia efektywności wykorzystania wody, energii i środków chemicznych w rolnictwie,
- obróbce pozbiorowej oraz przetwórstwie produktów rolnych (w tym ogrodnictwa) z uwzględnieniem wymogów jakości żywności oraz jej bezpieczeństwa,
- matematycznym modelowaniu procesów fizycz-

nych kształtujących jakość środowiska, produkcję rolniczą oraz przetwórstwo produktów rolnych,

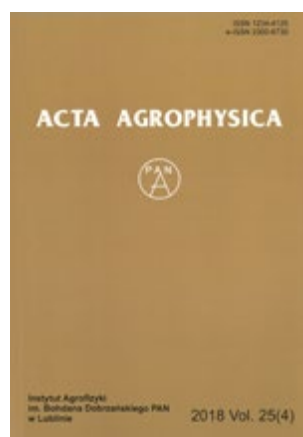
- rozwoju metod oraz urządzeń pomiarowych do wyznaczania oraz zbierania danych eksperymentalnych fizycznych parametrów opisujących środowisko naturalne oraz użytkowane rolniczo.

Czasopismo *International Agrophysics* według ISI Web of Knowledge znajduje się w bazie Journal Citation Reports JCR i posiada współczynnik Impact Factor za 2019: 1,655. Baza Scopus opublikowała dla czasopisma współczynnik SJR, który wyniósł za 2019: 0,451.

Czasopismo jest dostępne na stronie: www.international-agrophysics.org

International Agrophysics, vol.34/2020, red. Józef Horabik, Instytut Agrofizyki PAN w Lublinie, Lublin 2020.

Acta Agrophysica

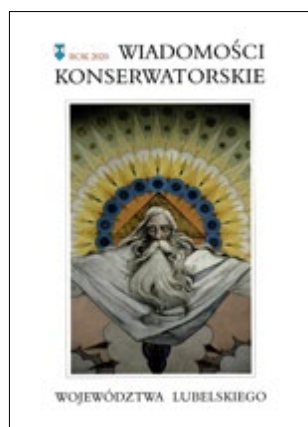
W czasopiśmie publikowane są artykuły prezentujące wyniki badań podstawowych i aplikacyjnych z zakresu zastosowań fizyki do rozwiązywania problemów kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego, zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego. Artykuły publikowane są w języku angielskim. W czasopiśmie publikowane są recenzowane, oryginalne prace naukowe oraz artykuły przeglądowe i problemowe. Tematyka publikowanych artykułów obejmuje: zastosowanie fizyki i fizykochemii w gleboznawstwie, rolnictwie i ochronie środowiska; monitoring i modelowanie procesów zachodzących w środowisku oraz procesów technologicznych w przemyśle rolno-spożywczym i w produkcji energii odnawialnej; fizyczne i fizykochemiczne metody badań właściwości gleb i roślin; jakość środowiska, surowców i produktów żywnościowych.

Streszczenia oraz pełne teksty prac dostępne są na stronie: <http://www.acta-agrophysica.org/>

Acta Agrophysica, t. 27 (zeszyty 1–2), red. Małgorzata Brzezińska, Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN w Lublinie, Lublin 2020.

Architektura i Sztuka

Wiadomości konserwatorskie

Wiadomości Konserwatorskie, to opracowanie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Lublinie. Zawiera coroczne sprawozdanie z prac konserwatorskich zabytków ruchomych i nieruchomych oraz zabytkowej zieleni miasta. Prezentuje działania z zakresu rejestru oraz dokumentacji zabytków archeologicznych. Wydawnictwo przeznaczają dużo miejsca

opracowaniom o charakterze tematycznym, zawiera także prace zarówno studialne, jak i prezentujące aktualne, jednostkowe realizacje obiektów konserwatorskich. Naczelną zasadą pozostaje tu popularyzacja wiedzy o zabytkach Lubelszczyzny oraz propagowanie ich ochrony. W aktualnym tomie tego wydania zamieszczono obszerny materiał konferencyjny z okazji 440-tej rocznicy powstania miasta Zamość. Zainteresowani zabytkami Lublina znajdą tutaj niepublikowane dotychczas informacje o odrestaurowanej dekoracji malarskiej wnętrza kościoła w dawnych Abramowicach. Przeczytamy tu także o historii obrazu „Panorama Lublina z 1719 roku, z okresu pożaru miasta”. Obraz przedstawia go w takim kształcie, gdzie w większości jego elementów architektonicznych nie przetrwało do dziś.

Wiadomości konserwatorskie województwa lubelskiego. Rok 2020, red. Dariusz Kopciowski, Barbara Stolarz, Anna Frąckiewicz. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie, 2020, ss. 390.

Kurhany na Wyżynie Lubelskiej

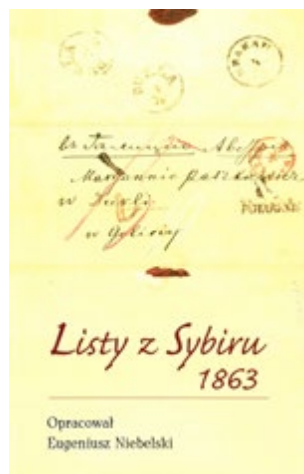

Tom XXI *Skarby Przeszłości* w całości poświęcony jest kurhanom na Wyżynie Lubelskiej. Prezentowane wydawnictwo opisuje aktualny stan wiedzy o stanowiskach kurhanowych zarejestrowanych na obszarze wybranego mezoregionu Lubelszczyzny,

Wyżyny Lubelskiej. Zestawione tu zostały zachowane lub nieistniejące obecnie takie obiekty, których chronologie określono jako pradziejowe lub pochodzące z okresu wczesnego średniowiecza. Opracowanie odnosi się do zbioru 183 stanowisk kurhanowych, zinwentaryzowanych podczas badań archeologicznych. Tom zawiera cały katalog tych obiektów architektury, które generalnie zlokalizowane są wzdłuż krawędzi dolin rzecznych, np.: rzeki Wieprz, dolinie Bystrzycy, Żółkiewki.

Kurhany na Wyżynie Lubelskiej. Praca zbiorowa pod redakcją Grzegorza Mączki. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie, Lublin 2020, ss. 241.

Listy z Sybiru 1863

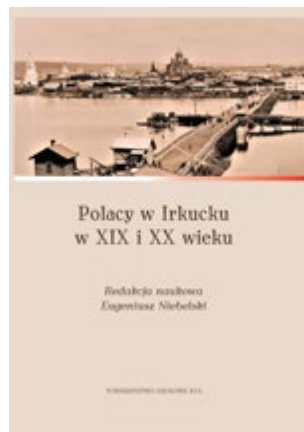

Publikacja *Listy z Sybiru 1863* wnosi do historiografii i równocześnie w obieg naukowy nowe treści i nowe indywidualne historie kręgu ludzi wyjątkowych. Jest to antologia listów prywatnych i pism do władz rosyjskich z lat 1864–1908, obrazująca życie codzienne polskich wygnańców na Syberii – osób w literaturze znanych oraz „wydobytych” z dokumentacji archiwalnej archiwów syberyjskich i krajowych.

Książka potrzebna jest na rynku czytelniczym polskim, ale także na rosyjskim, by tam upowszechnić wiedzę o znaczeniu dokonań Polaków (zarówno byłych zesłańców, jak i dobrowolnych osiedleńców) w przeróżnych dziedzinach życia społecznego Rosji.

Listy z Sybiru, oprac. E. Niebelski, wyd. Polihymnia 2020, ss. 232.

Polacy w Irkucku w XIX i XX wieku

Ważna i interesująca książka – pierwsza tego rodzaju pozycja, wnosząca wiele nieznanych dotychczas wątków z historii pobytu Polaków na Syberii oraz w jej centralnym mieście Irkucku – pobytu głównie zesłańczego po polskich powstaniach XIX w. oraz z tragicznych czasów łagiernych za sowieckiej Rosji – XX w. To praca zbiorowa, w dużej części pokłosie sesji naukowej na KUL w 2018 r., autorstwa głównie historyków polskich oraz potomków dawnych zesłańców – dzisiejszych syberyjskich „polonusów”, którzy swoją polskość zdołali przechować. Książka prezentuje losy indywidualne, ale także zbiorowości – oraz odmienną rzeczywistość zesłańczą w Rosji carskiej i Rosji sowieckiej (nie do porównania). Bogato ilustrowana – część albumowa pokazuje Irkuck i Polaków w historii miasta i współcześnie.

Polacy w Irkucku w XIX i XX wieku, redakcja naukowa E. Niebelski, wyd. TN KUL, Lublin 2020, ss. 605.

Medycyna

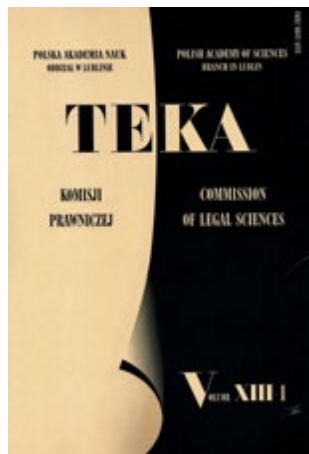

Monografia *Medycyna Spersonalizowana* z roku 2020 jest opracowaniem, które prezentuje artykuły specjalistyczne z zakresu różnych dziedzin medycyny. Założenia tego wydawnictwa opierają się na prezentacji dotyczącej tworzenia indywidualnego obrazu klinicznego grupy pacjentów, chorujących na tą samą jed-

nostkę chorobową i komponowaniu indywidualnych procedur leczniczych dla każdego z nich. W niniejszym tomie czytelnik znajdzie wiele informacji na temat nowych aspektów patogenezы wielu chorób rzadkich i ultra rzadkich, gdzie dzięki wynikom badań molekularnych możliwe jest ustalenie przyczyn danej choroby. W opracowaniu poruszono też aktualne sprawy dotyczące pandemii wirusa, pod nazwą COVID, którego zasięg przekroczył granice kontynentów. Jednocześnie poszczególne rozdziały tej książki osadzone są w szerokim kontekście społecznym; dlatego w monografii prezentowane są współczesne trendy z zakresu architektury, edukacji, psychologii i rehabilitacji. Książka jest adresowana nie tylko do profesjonalistów, ale również do każdego czytelnika zainteresowanego problemami współczesnej medycyny.

Medycyna Spersonalizowana. Red. Anna Bogucka Kocka, Janusz Kocki, Wydawnictwo Muzyczne POLIHYMNIA, Lublin 2020, ss. 324.

TEKA Prawo

Teka Komisji Prawniczej, która ukazała się w roku 2020 została wydana przez Stowarzyszenie Przyjaciół KUL i jest opracowaniem składającym się z trzydziestu dziewięciu artykułów, których autorami są pracownicy naukowcy uczelni z kraju i zagranicy. Autorzy poszczególnych opracowań to specjaliści w zakresie nauk prawnych, społecznych, socjologicznych. Prezentują w swoich tekstach bardzo

szeroki wachlarz zagadnień społecznych, kulturowych, obyczajowych, historycznych, religijnych, odnosząc je do prawa, karnego, cywilnego oraz kanonicznego. Zwróćmy uwagę na kilka tytułów, które dotyczą np.: statusu kanoniczno-prawnego osoby małoletniej, sporu kompetencyjnego pomiędzy Sądem Najwyższym, a pre-

zydentem i Sejmem, dywagacji o Rzeczpospolitą Polską jako dobru wspólnemu, prawnej ochrony dobrego imienia i godności narodu Polskiego i Rzeczpospolitej Polskiej. W tym tomie jednocześnie część opracowań jest prezentowana w języku angielskim.

Czasopismo jest dostępne na stronie: <http://tkp.edu.pl>

Teka Komisji Prawniczej, tom XIII/2020, red. M. Sitarz, Wydawnictwo Muzyczne POLIHYMNIA w Lublinie, Lublin 2020, ss. 542.

Historia

TEKA Historyczna

Rocznik „Teka Komisji Historycznej” wydawana jest przez TN KUL. Tom 2 (17) z 2020 r. w całości poświęcony jest setnej rocznicy wojny polsko-bolszewickiej z 1920 r. Publikacja stara się odejść od kolejnego opisu działań militarnych na rzecz szerszego spojrzenia na przełomowe wydarzenia z tego okresu. Tom TEKI otwiera artykuł hiszpańskiego badacza prof. Jose Luisa Orelli, który z zewnętrznej perspektywy postrzega sytuację okresu międzywojennego w Polsce, podkreślając znaczący jej udział w kształtowaniu się wolnej Europy. W kolejnych artykułach mowa jest o znaczącej roli w tworzeniu odrodzonego państwa polskiego i jego granic, takich polityków i dyplomatów jak: Ignacy Jan Paderewski, Roman Dmowski, Władysław Grabski. Rok 1920 to nie tylko wojna bolszewicka, czy bitwa warszawska, to też m.in.

drugie powstanie śląskie i zabiegi dyplomatyczne o jak najkorzystniejsze rozwiązania dotyczące granic Polski. W artykule „Kapucyni a wydarzenia 1920 roku” zaprezentowano też rolę zakonu w przebiegu tych burzliwych wydarzeń.

Teka Komisji Historycznej Towarzystwa Naukowego KUL, tom 2 (17), pod red. Eugeniusza Niebielskiego, Wydawnictwo Towarzystwo Naukowe KUL. Lublin 2020, ss. 164.

TEKA Architektury

Czasopismo „Teka” Komisji Architektury, Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych” wydawane jest od 2005 roku, jako kwartalnik. Prezentowane artykuły dotyczą nowatorskich metod tworzenia zrównoważonej przestrzeni zabudowanej, ochrony walorów przestrzennych, kulturowych i historycznych, a także zagadnień architektury krajobrazu związanych z zabytkami architektury.

Zamieszczone artykuły dotyczą m.in.: rewitalizacji infrastruktury miejskiej, rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych, architektonicznych metod ochrony istniejącej zieleni wysokiej w mieście oraz projektowania wnętrz pokoi mieszkalnych dla dzieci ze

spectrum autyzmu. Wytyczne do takich działań zostały opracowane w oparciu o przeprowadzone ankiety z rodzicami. Bardzo ważne znaczenie ma tu ład przestrzenny w ich otoczeniu i zminimalizowane oddziaływanie różnych bodźców zewnętrznych.

W kolejnych tomach czasopisma „Teka” są przedstawiane wyniki badań przedstawicieli Komisji Architektury Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych PAN Oddział w Lublinie oraz współpracujących z nią ośrodków akademickich. W gronie autorów znajdują się wybitni projektanci dzielący się wieloletnim doświadczeniem zawodowym.

Komisji Architektury, Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych, Tom XVI/1-4, Wydawca: Politechnika Lubelska, ul. Nadbystrzycka 38D, 20-618 Lublin, 2020.

Piotr Gliński

Dr Piotr Gliński jest pracownikiem Oddziału PAN w Lublinie.

Polska Akademia Nauk, Oddział w Lublinie

[Informacje o Oddziale](#) [Członkowie Oddziału](#) [Komisje Naukowe](#) [Aktualności](#) [Wydawnictwa](#) [Kontakt](#)

Informacje o Oddziale

Oddział PAN w Lublinie utworzono na mocy Uchwały nr 1/97 Zgromadzenia Ogólnego Polskiej Akademii Nauk z dnia 23 maja 1997 roku. Zgodnie z treścią Uchwały, Oddział lubelski PAN rozpoczął działalność 1 stycznia 1998 roku.

Oddział PAN w Lublinie działa na podstawie [Statutu Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Lublinie](#) uchwalonego dnia 22 marca 2011 roku przez Prezydium Polskiej Akademii Nauk.

Zgodnie ze Statutem Oddział Lubelski wykonuje następujące zadania:

- Integracja życia naukowego i współpraca ze wszystkimi instytucjami naukowymi regionu.
- Popieranie prac naukowych i prac rozwojowych o istotnym znaczeniu dla gospodarki i kultury narodowej ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień ważnych dla terenu swojego działania oraz uczestniczenie w upowszechnianiu i promocji ich wyników.
- Popularyzacja na terenie działalności Oddziału roli jaką pełni Akademia w skali krajowej i międzynarodowej.
- Pozyskiwanie środków europejskich i innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych na rzecz realizacji badań naukowych i prac rozwojowych.
- Współdziałanie z organami samorządu terytorialnego i organami administracji rządowej w województwie.
- Inicjowanie i prowadzenie międzynarodowej współpracy naukowej z państwami członkowskimi Unii Europejskiej i innymi krajami.

Siedziba Oddziału PAN w Lublinie

SPRAWOZDANIE

Sprawozdanie z działalności Oddziału PAN w Lublinie w roku 2020

I. INFORMACJE OGÓLNE

Oddział zrzeszał 13 członków PAN (6 rzeczywistych i 7 korespondentów), a także 1 członka Akademii Młodych Uczonych. Zmarło trzech członków Oddziału.

W okresie sprawozdawczym odbyły się dwie sesje: 47. wyborcza i 48. zwyczajna Zgromadzenia Członków Oddziału PAN w Lublinie oraz dwa posiedzenia Prezydium Oddziału.

Oddział pełnił funkcję integracyjną w stosunku do życia naukowego regionu lubelskiego, szczególnie poprzez aktywną działalność 19 komisji, skupiających 825 członków (w tym 173 zagranicznych). Komisje zorganizowały łącznie w formie hybrydowej 13 posiedzeń naukowych z referatami. Z uwagi na epidemię koronawirusa i wprowadzone obostrzenia Oddział z 11 planowanych zorganizował 7 konferencji w trybie hybrydowym i zdalnym, dofinansowanych w ramach UiPDN. Podczas konferencji wygłoszono 7 wykładów, 97 referatów, zorganizowano 6 dyskusji panelowych, 4 warsztaty tematyczne i 1 sesję posterową. Poprzez Komisje utrzymywano kontakty z krajowymi i zagranicznymi placówkami naukowymi,

szczególnie z Ukrainy, w tym z Przedstawicielstwem PAN w Kijowie.

W 2020 roku wydano: „Biuletyn Informacyjny 25/2020 Oddziału PAN w Lublinie” oraz 2 pozycje konferencyjne: „Bezpieczeństwo zdrowotne – polityka, medycyna, komunikacja”, a także „Bezpieczeństwo prawne państwa i podatnika a sprawiedliwy system podatkowy”. W ramach współpracy Komisji Historycznej PAN Oddział w Lublinie oraz Fundacji PAN z wydawnictwami: Towarzystwa Naukowego KUL oraz Polihymnią opublikowano dwie książki ważne dla historiografii polskiej: „Listy z Sybiru 1863” oraz „Polacy w Irkucku w XIX i XX wieku”, jako pierwsze tego rodzaju opracowanie wnoszące wiele nieznanych dotychczas wątków z historii zesłań Polaków na Syberię. Pod patronatem Oddziału wydano kolejne numery kwartalnika „Eksploatacja i Niezawodność”.

Oddział ściśle współpracuje z Instytutem Agrofizyki im. B. Dobrzańskiego PAN w Lublinie i Fundacją Polskiej Akademii Nauk.

Zmodyfikowano i na bieżąco aktualizowano stronę internetową Oddziału – www.pan-ol.lublin.pl.

Uczestnicy 47. Sesji wyborczej Zgromadzenia Ogólnego Oddziału PAN w Lublinie, 4 czerwca 2020 r.

Od prawej: Wiceprezes PAN, czł. Prezydium Oddziału PAN w Lublinie – prof. S. J. Czuczwar; Wiceprezes Oddziału – prof. T. Trojanowski; prezes Oddziału – prof. C. Sławiński; prof. L. Pawłowski; Naczelnik Oddziału – mgr inż. M. Rozmus; czł. Prezydium Oddziału – prof. W. Oleszek; wiceprezes Oddziału – prof. J. F. Żmudziński.

I.1. Komisje naukowe Oddziału PAN w Lublinie

Nazwa, przewodniczący komisji i (data powołania):	Liczba członków
Komisja Chemii Plazmy Niskotemperaturowej, prof. H. D. Stryczewska, (data powołania: 14.09.1998)	55, w tym 20 zagranicznych
Komisja Podstaw i Zastosowań Fizyki i Chemii w Technice, Rolnictwie i Medycynie, prof. A. Niewczas, (10.03.2000)	51
Komisja Biotechnologii, prof. J. Rogalski, (10.03.2000)	29
Komisja Filozoficzno-Przyrodnicza, prof. M. Hetmański, (06.10.2000)	16
Komisja Motoryzacji i Energetyki Rolnictwa, prof. E. Krasowski, (14.11.2000)	91, w tym 54 zagranicznych
Komisja Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych, prof. M. Ołdakowska-Kufel, (30.03.2001)	34, w tym 13 zagranicznych
Komisja Rolnictwa i Weterynarii, prof. K. Kowalczyk, (26.10.2001)	31
Komisja Ochrony i Kształtowania Środowiska Przyrodniczego, prof. D. Urban, (26.10.2001)	28
Komisja Ekonomii i Zarządzania, dr hab. Z. Pastuszek, prof. UMCS (26.04.2002)	24
Komisja Historyczna, prof. E. Niebelski, (18.10.2002)	36, w tym 2 zagranicznych
Komisja Nauk Inżyniersko-Technicznych, dr hab. inż. T. Klepka, prof. PL (30.01.2003)	46
Komisja Nauk Medycznych, prof. J. Kocki, (30.01.2003)	134, w tym 47 zagranicznych
Komisja Prawnicza, ks. prof. J. Krukowski, (30.01.2003)	58, w tym 8 zagranicznych
Komisja Nauk Nieliniowych, dr hab. inż. R. Rusinek, prof. PL (06.01.2004)	32, w tym 4 zagranicznych
Komisja Politologii i Stosunków Międzynarodowych, prof. M. Pietraś, (06.01.2004)	15
Komisja Architektury, Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych, prof. E. Przesmycka, (16.03.2005)	22, w tym 8 zagranicznych
Komisja Teologii, ks. dr hab. K. Kaucha, prof. KUL (01.12.2006)	35
Komisja Agrometeorologii i Klimatologii Stosowanej, prof. J. Kołodziej, (01.12.2010)	52, w tym 15 zagranicznych
Komisja Rozwoju i Promocji Osiągnięć Młodych Naukowców, prof. A. Nosal-Wiercińska, (07.11.2016)	49

I.2. Jednostki badawcze PAN usytuowane na terenie działania Oddziału:

Instytut Agrofizyki im. B. Dobrzańskiego PAN w Lublinie. Dyrektor Instytutu – prof. Cezary Sławiński, czł. koresp. PAN, przewodniczący Rady Naukowej Instytutu – prof. Wiesław Oleszek, członek AMU PAN – dr hab. Justyna Cybulska.

II. ZEBRANIA ODDZIAŁU

1. Sesje Zgromadzenia Ogólnego Członków Oddziału

W roku sprawozdawczym odbyły się dwie sesje: 47. wyborcza i 48. zwyczajna Zgromadzenia Ogólnego Członków Oddziału:

04 czerwca 2020 r.

47. wyborcza Sesja Z.O. – w formie hybrydowej w Instytucie Agrofizyki PAN, z programem:

- Sprawozdanie z działalności Oddziału za 2019 r.
- Realizacja zadań bieżących. Z uwagi na epidemię COVID 19 uległa zmianie realizacja konferencji z formy stacjonarnej na hybrydową lub zdalną.
- Wybory uzupełniające Prezesa Oddziału na kadencję 2019–2022. Nowo wybranym prezesem Oddziału został prof. Cezary Sławiński, czł. koresp. PAN.

07 grudnia 2020 r.

48. sesja Z.O. w formie zdalnej w Instytucie Agrofizyki PAN. Program sesji:

- Informacja o działalności Oddziału w 2020 roku i planach na rok 2021.
- Zatwierdzenie wniosków o przyjęcie nowych Członków Komisji Oddziału PAN w Lublinie.
- Referat prof. Cezarego Sławińskiego pt. „Czy w Polsce można prowadzić badania naukowe na wysokim poziomie”.

2. Posiedzenia Prezydium Oddziału

W roku sprawozdawczym odbyły się dwa posiedzenia Prezydium Oddziału.

07 lutego 2020 r.

w siedzibie Oddziału PAN w Lublinie. Porządek obrad:

- Informacja o bieżącej działalności Oddziału.
- Powołanie Komisji Wyborczej do uzupełniających wyborów Prezesa Oddziału na kadencję 2019–2022.
- Ustalenie terminu 47. sesji wyborczej Zgromadzenia Ogólnego Oddziału.

07 lipca 2020 r.

posiedzenie formie hybrydowej (stacjonarnie i zdalnie) w Instytucie Agrofizyki PAN z udziałem Przewodniczących Komisji Oddziału PAN w Lublinie z porządkiem obrad:

- Wręczenie corocznych Wyróżnień Prezesa Oddziału PAN w Lublinie za najlepszą pracę naukową na terenie Lubelszczyzny w 2019 roku.
- Omówienie projektu sprawozdania z działalności Oddziału w 2019 roku na 47. sesję Z.O. Oddziału.
- Informacja o realizacji zadań w 2020 roku, finansowanych w ramach działalności upowszechniającej naukę (DUN).

III. KONFERENCJE NAUKOWE

1. Liczba konferencji ogółem: 7,

gdzie zaprezentowano:

- wykładów: 7
- referatów: 97
- dyskusje panelowe: 6
- sesja posterowa: 1
- warsztaty tematyczne: 4

2. Cele konferencji:

- prezentacja aktualnej wiedzy z zakresu nauk przyrodniczych, medycznych, technicznych, humanistycznych;
- integracja regionalnego i krajowego środowiska naukowego;
- współpraca z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, w szczególności z Ukrainą;
- prezentacja rozwoju wiedzy w ramach cyklicznych spotkań naukowych;
- inspiracja w tworzeniu nowej tematyki badawczej poprzez panele i fora dyskusyjne;
- wskazówki dla praktycznych zastosowań wiedzy teoretycznej.

KONFERENCJE NAUKOWE

LP	TEMAT	ZASIĘG	TERMIN I MIEJSCE	ORGANIZATOR	LICZBA WYSTĄPIEŃ
1.	Kodeks Prawa Kanonicznego w badaniach młodych naukowców IX	Krajowa	25-26.09.2020 r., Lublin – forma hybrydowa	Polska Akademia Nauk Oddział w Lublinie – Komisja Prawnicza PAN Oddział w Lublinie; Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL; Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa KUL; Stowarzyszenie Kanonistów Polskich; Wydział Nauk Prawnych Towarzystwa Naukowego KUL	21 referatów
2.	Wiedza i nauka w instytucjach akademickich i pozaakademickich	Krajowa	09-10.10.2020 r., Lublin – forma hybrydowa	Polska Akademia Nauk Oddział w Lublinie – Komisja Filozoficzno-Przyrodnicza PAN Oddział w Lublinie; Instytut Filozofii UMCS; Polskie Towarzystwo Filozoficzne	3 – dyskusje panelowe, 22 – referaty
3.	Innowacje w Praktyce	Krajowa z udziałem gości zagranicznych	20.10.2020 r., Lublin – forma on-line	Polska Akademia Nauk Oddział w Lublinie – Komisja Rozwoju i Promocji Osiągnięć Młodych Naukowców PAN Oddział w Lublinie, Komisja Nauk Inżynieryjno-Technicznych PAN Oddział w Lublinie; Centrum Innowacji Naukowo-Edukacyjnych CINE; Politechnika Lubelska	7 wykładów, 2 panele dyskusyjne, 4 – warsztaty
4.	Bezpieczeństwo prawne państwa i podatnika a sprawiedliwy system podatkowy w procesie integracji europejskiej: Polska – Słowacja – Ukraina – Niemcy	Krajowa z udziałem gości zagranicznych	6-7.11.2020 r., Lublin – forma on-line	Polska Akademia Nauk Oddział w Lublinie – Komisja Prawnicza PAN Oddział w Lublinie; Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL; Wydział Nauk Prawnych Towarzystwa Naukowego KUL; Wydział Prawa Uniwersytetu Trawskiego; Wydział Prawa Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych we Lwowie; Fundacja Polskiej Akademii Nauk; Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa KUL; Stowarzyszenie Kanonistów Polskich; Wydział Nauk Prawnych Towarzystwa Naukowego KUL	20 referatów
5.	V Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Dydaktyczna Medycyna Spersonalizowana pod hasłem: Genom – Diagnostyka – Edukacja – Opieka spersonalizowana	Krajowa	19.11.2020 r., Lublin, Warszawa – forma on-line	Polska Akademia Nauk Oddział w Lublinie – Komisja Nauk Medycznych PAN Oddział w Lublinie; Fundacja na Rzecz Umacniania Więzi Rodzinnych i Społecznych Neuron+; Zakład Genetyki Klinicznej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie	17 referatów, 1 panel dyskusyjny, 1 sesja posterowa

6.	II Międzynarodowe Forum Bezpieczeństwa	Krajowa	27.11.2020 r., Lublin – forma on-line	Polska Akademia Nauk Oddział w Lublinie – Komisja Politologii i Stosunków Międzynarodowych PAN Oddział w Lublinie; Fundacja Badań Międzynarodowych, Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCS w Lublinie	9 referatów
7.	Bezpieczeństwo zdrowotne – polityka, medycyna, komunikacja	Krajowa	30.11.2020 r., Lublin – forma on-line	Polska Akademia Nauk Oddział w Lublinie – Komisja Politologii i Stosunków Międzynarodowych PAN Oddział w Lublinie; Fundacja Badań Międzynarodowych, Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCS w Lublinie	8 referatów

Problematyka wymienionych konferencji była udostępniana na bieżąco mediom (radio, telewizja, prasa), a także zamieszczona na stronie internetowej Oddziału.

IV. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA ODDZIAŁU

Działalność wydawnicza Oddziału z dotacji w ramach upowszechniania i promocji działalności naukowej ograniczyła się jedynie do wydania rocznika: *Biuletyn Informacyjny* nr 25/2020 Oddziału, oraz 3 pozycji pokonferencyjnych: „Bezpieczeństwo zdrowotne – polityka, medycyna, komunikacja”, „Bezpieczeństwo prawne państwa i podatnika a sprawiedliwy system podatkowy”, a także „Medycyna Spersonalizowana”. W ramach współpracy Komisji Historycznej PAN Oddział w Lublinie oraz Fundacji PAN z wydawnictwami: Towarzystwa Naukowego KUL oraz Polihymnią opublikowano dwie książki ważne dla historiografii polskiej: „Listy z Sybiru 1863” oraz „Polacy w Irkucku w XIX i XX wieku”, jako pierwsze tego rodzaju opracowanie wnoszące wiele nieznanych dotychczas wątków z historii zesłań Polaków na Syberię.

Dodatkowo Oddział we współpracy z Stowarzyszeniem Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa KUL wydał kolejne wysoko punktowane na liście MNiSW czasopismo naukowe (rocznik): *Teka Komisji Prawniczej* t. XII.

Pod patronatem Oddziału ukazały się kolejne numery kwartalnika „Eksploracja i Niezawodność”.

V. AKTYWNOŚĆ KOMISJI ODDZIAŁU

W 2020 r. z powodu pandemii Covid-19 aktywność Oddziału i Komisji Oddziału była ograniczona w stosunku

do tej z lat ubiegłych. Mimo obostrzeń Oddział, poprzez działalność 19 Komisji utrzymywał kontakty, głównie zdalne z placówkami zagranicznymi Białorusi, Japonii, Niemiec, Rosji, Ukrainy, Włoch, Szwajcarii i USA.

Utrzymywał na bieżąco kontakt z Przedstawicielstwem PAN w Kijowie, m.in. poprzez czasowe udostępnienie (wobec pandemii koronawirusa) Władzom placówki, które są z Lublina czasowego korzystania z siedziby i urządzeń teleinformatycznych Oddziału.

Komisja Chemii Plazmy Niskotemperaturowej (KChPN)

Aktywność członków KChPN obejmuje badania naukowe podstawowe w obszarach fizyki, chemii i inżynierii plazmy niskotemperaturowej oraz badania stosowane, których wyniki wykorzystywane są w inżynierii ochrony środowiska, biomedycznej, materiałowej, a także upowszechniane w publikacjach, patentach i na konferencjach naukowych.

W ramach działalności Komisji odnotowano:

- udział przedstawiciela Komisji w 2 konferencjach międzynarodowych:
 - konferencja akcji Cost Ca “European Network For The Promotion Of Portable, Affordable And Simple Analytical Platform”, 18–19.06.2020, Grecja;
 - konferencja Electrochemistry In Nanoscience (ELCANO-9), 23–24.11.2020, Paryż, Francja.

- Członek KChPN Dr inż. Paweł Mazurek, prof. uczelni, kierujący Laboratorium Kompatybilności Elektromagnetycznej na Wydziale Elektrotechniki i Informatyki PL przygotował 3 ekspertyzy:

- dla firmy: P.P.H.U. GAS-SYSTEMS z Gorzkowa, nt: Analiza emisji i odporności elektromagnetycznej ręcznego miernika stężenia tlenu i dwutlenku węgla GSA-pro;

- dla firmy: In-Lab Sp. z o.o. z Majdana Krasienińskiego w Niemcach, nt: Analiza emisji i odporności elektromagnetycznej systemu dekontaminacji promieniowaniem ultrafioletowym UVIGNIS w wariancie platformy mobilnej (wózka);

oraz dla tej samej firmy:

- Analiza emisji i odporności elektromagnetycznej systemu dezynfekcji promieniowaniem ultrafioletowym UVERFLO, instalowanym w kanałach systemu klimatyzacji lub/i dystrybucji powietrza w pojeździe miejskim.

- Zaplanowana na październik 2020 jubileuszowa, odbywająca się co 3 lata, międzynarodowa konferencja ELMECO X (Electromagnetic Devices and Processes in Environment Protection), której współorganizatorem od wielu lat jest Komisja Chemii Plazmy Niskotemperaturowej OL PAN została z powodu pandemii przesunięta na rok 2022.

Komisja Podstaw i Zastosowań Fizyki i Chemii w Technice, Rolnictwie i Medycynie

W ramach działalności członkowie Komisji uczestniczyli:

- wspólnie z Wyższą Szkołą Ekonomii i Innowacji w Lublinie, Lotniczą Akademią Wojskową w Dęblinie oraz Instytutem Transportu Samochodowego w Warszawie i Instytutem Elektrotechniki w Warszawie, w przygotowaniu VII Międzynarodowej Konferencji Naukowej „TRANSPORT 2020”. Głównym tematem Konferencji są „nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne w transporcie lądowym i powietrznym”. Na konferencję zostały zgłoszone 63 referaty, które opublikowano w czasopiśmie „Open Engineering” oraz w monografii konferencyjnej. Obrady konferencyjne przesunięto na 2021 rok ze względu na zagrożenia epidemiologiczne.

- w pracach wydawniczych międzynarodowego kwartalnika naukowego „Eksploracja i Niezawodność – Maintenance and Reliability”, wydawanego pod patronatem naukowym Oddziału PAN w Lublinie.

- Członkowie Komisji: dr hab. D. Mazurkiewicz, prof. PL jest redaktorem naczelnym, dr hab. T. Klepka, prof. PL – jest zastępcą redaktora naczelnego, prof. A. Niewczas jest przewodniczącym Rady Naukowej, a prof. M. Orkisz i prof. D. Valis

członkami Rady Naukowej. Kwartalnik jest indeksowany w Journal Citation Report (IF=1,525).

Komisja Biotechnologii

W ramach działalności Komisji odbyły się 2 posiedzenia naukowe, na których zaproszeni wykładowcy prezentowali referaty dotyczące problemów biotechnologii i jej zastosowań w naukach medycznych i biologicznych. Członkowie Komisji realizowali również szereg projektów dydaktycznych, badawczych, naukowych i wykonywali ekspertyzy.

Wygłoszono wykłady:

- „Mikrobiom jamy ustnej i choroby przyzębia psów; – dr hab. Izabela Polkowska, prof. UP z Katedry i Kliniki Chirurgii Zwierząt, Wydziału Medycyny Weterynaryjnej UP w Lublinie.

- „Ludzkie koronawirusy” – prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska z Katedry Wirusologii i Immunologii, Instytutu Nauk Biologicznych, Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS w Lublinie;

Udział w projektach naukowych, dydaktycznych, grantach:

- projekt badawczy – „BIOGLASS – Opracowanie i walidacja technologii wytwarzania szkła o właściwościach biobójczych dedykowanego do zastosowań architektonicznych i szklarniowych”. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (POR) 2014-2020 POIR.04.01.02-OO-0111/17-00. (Konsorcjant 2). Wykonawcy – dr hab. Jolanta Jaroszuk-Ściśel, prof. UMCS, dr hab. Małgorzata Majewska, dr Ewa Oziemek, dr hab. Agnieszka Hanaka, mgr Artur Nowak, mgr Anna Słomka;

- udział w grantach:

- Badanie zróżnicowania genetycznego i funkcjonalnego mikrosymbiontów koniczyny łąkowej (*Trifolium pratense*) z dwóch stref klimatycznych: subpolarnej i umiarkowanej w celu identyfikacji szczepów o potencjalnym zastosowaniu w rolnictwie. OPUS 16; 2018/31/B/NZ9/00663. Czas realizacji 2019–2022, kierownik projektu – prof. dr hab. Monika Janczarek;

- Fosforylacja rybosomalnych białek P jako źródło wyspecjalizowanych rybosomów – nowy poziom regulacji ekspresji genów u Eukariota. Czas realizacji 2018-2021, kierownik projektu – prof. dr hab. Marek Tchórzewski;

- Modyfikacja materiałów biomedycznych inhibitorami enzymów proteolitycznych. OPUS 13; ID376957. Czas realizacji 2017–2020, kierownik projektu – prof. dr hab. Anna Jarosz-Wilkolazka;

- Charakterystyka i znaczenie nowej oksydazy kwasu szczawowego (OXOAb) w odpowiedzi *Abortiporus biennis* na obecność metali ciężkich w środowisku wzrostu (Opus 5; 2014/13/B/NZ9/02106).

- Czas realizacji 2015–2019, kierownik projektu – prof. dr hab. Anna Jarosz-Wilkolazka;
- Analiza właściwości biologicznych i fizyko-chemicznych egzopolimerów wytwarzanych przez szczep *Rhodococcus opacus* FCLI 069 (Preludium 11 • 2016/21 /N/NZ9/2309). Czas realizacji 2016–2019, kierownik projektu – mgr Magdalena Czemińska, opiekun naukowy – prof. dr hab. Anna Jarosz-Wilkolazka;
 - Bakteryjne determinanty zwiększonej wirulencji szczepów *Legionella pneumophila* serotyp 1. OPUS 14, 2017/27/B/NZ6/01544. Czas realizacji 2018–2021, kierownik projektu – dr hab. Marta Palusińska-Szys, prof. UMCS.
 - Członkowie Komisji wykonali recenzje licznych artykułów z zakresu biotechnologii dla czasopism z bazy JCR o wysokim IF4 oraz uczestniczyli w postępowaniach o nadanie tytułu stopnia doktora habilitowanego, a także rozpraw doktorskich.

Komisja Motoryzacji i Energetyki Rolnictwa

W ramach działalności członkowie Komisji

- byli współorganizatorami i uczestnikami XIX Konferencji Naukowo-Technicznej. Budowa i Eksploatacja Maszyn Przemysłu Spożywczego BEMS 2020 w Mikołajkach organizowanej pod egidą Polskiego Towarzystwa Inżynierii i Techniki Przetwórstwa Spożywczego „SPOMASZ” oraz Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w dniach 8–11.09 2020 r. Tematyka konferencji obejmowała naukowe i praktyczne problemy związane z:
 - budową, eksploatacją maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego,
 - projektowaniem linii procesowych,
 - zagadnieniami inżynierii żywności,
 - towaroznawstwem oraz badaniami właściwości surowców i produktów rolno-spożywczych.
- Konferencja „Motrol 2020”, jak i jubileuszowa konferencja 50-lecia Wydziału Inżynierii Produkcji w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie „Rola inżynierii rolniczej i inżynierii środowiska w rozwoju rolnictwa zrównoważonego” organizowana przy udziale Członków Komisji z uwagi na epidemię została przełożona na 2021 rok.

Komisja Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych

Prowadziła aktywną działalność w zakresie dialogu kultur polsko-ukraińskich i powiązań językowych.

W ramach prac członkowie Komisji:

- zorganizowali dwa posiedzenia naukowe z referatami:
- „Typologia inskrypcji nagrobnych na podstawie materiału z nekropolii polsko-wschodniosłowiańskiego pogranicza” dr hab. Agnieszka Dudek-Szumigaj, UMCS Lublin.

- „Polskojęzyczne drukarstwo bazylikańskie XVIII w. – narzędziem polonizacji kulturowej wschodnich rubieży dawnej Rzeczypospolitej?” dr hab. Joanna Getka UW.

W czasie obu spotkań poruszone zostały sprawy organizacyjne i administracyjne, w tym dotyczące przyjęcia nowych członków, tematyki oraz organizacji konferencji naukowej w 2021 roku.

- przygotowali do wydania kolejny, 15 numer „Teki Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych”, wydawanej od 2018 roku przez Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II.

Komisja Ochrony i Kształtowania Środowiska Przyrodniczego

Członkowie Komisji brali udział w:

- przygotowaniu projektu warsztatów terenowych pt. „Mszaki i porosty jako indykatory zmian w środowisku leśnym”, (pierwsze z cyklu spotkań organizowanych w ramach tematu „Różnorodność biologiczna lasów”) przeznaczona dla studentów kierunku Leśnictwo. Z powodu pandemii warsztaty te zostały przeniesione na 2021 r.
- opracowywaniu ekspertyz:
 - Plan zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 – *Chmiel, Olszanka, Ostoja Poleska i Dolina śródleśnego Wieprza*. Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020. Wykonawca – ecoTerra. Zleceniodawca – RDOŚ w Lublinie.
- VI Konferencji Naukowo-Technicznej „Nowe kierunki badań w inżynierii środowiska, energetyce, geodezji i gospodarce przestrzennej”, 14–15 października 2020 r. Konferencja odbyła się w trybie online, przewodniczył – prof. dr hab. Krzysztof Józwiakowski, UP Lublin.
- w przygotowaniu i wydaniu monografii naukowych:
 - Chmielewski T. J., Szymański J., Weigle A. (red.) 2020. *Poleski Park Narodowy. Dziedzictwo i przyszłość*. Wyd. UMCS, Lublin, 1–764.
 - Urban D., Dobrowolski R., Jeznach J. 2020. *Polesie Polskie*, tom 3. [w:] red. Mażajski J. A., Rokoczyński A. N., Wołczek A. A., Mieszyk O. P., Jeznach J., *Polesie Środowisko, Melioracje*. Wyd. SGGW, Warszawa, 1–975.

Komisja Ekonomii i Zarządzania

- W roku 2020 organizowała posiedzenia w formie zdalnej. W ramach spotkań poruszano zagadnienia związane z wdrożonymi zmianami w ustawie o Szkolnictwie Wyższym oraz wpływem aktualnej sytuacji społeczno-politycznej na rozwój dyscyplin: ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości. Członkowie Komisji rozważali również proble-

my oceny listy czasopism i wydawnictw naukowych oraz parametryzacji jednostek.

- Patronowała dwóm połączonym konferencjom naukowym: MakeLeran & TIIM Technology Innovation and Industrial Management Joint Conference, współorganizowanym z partnerami zagranicznymi (Słowenia, Tajlandia, Malta), która odbyła się w maju 2020 r.

Komisja Historyczna

W ramach współpracy Komisji z Fundacją PAN oraz wydawnictwami TN KUL i Polihymnia opublikowano (przy wsparciu finansowym Fundacji) dwie książki ważne dla historiografii polskiej:

- „Listy z Sybiru 1863”, oprac. E. Niebelski, wyd. Polihymnia 2020, ss. 232,
- „Polacy w Irkucku w XIX i XX wieku”, redakcja naukowa E. Niebelski, wyd. TN KUL, Lublin 2020, ss. 605.
- Towarzystwo Naukowe KUL wydało 17 tom *Teki Historycznej* pod redakcją prof. E. Ziółek.

Komisja Nauk Inżyniersko-Technicznych

W roku 2020 zajmowała się organizacją zebrań, na których omawiano działania Komisji i dyskutowano o:

- wspieraniu rozwoju naukowego członków Komisji oraz kadry naukowej,
- promocji nauki poprzez innowacyjne rozwiązania i współpracę z przedsiębiorcami,
- organizacji Panelowych Spotkań Dyskusyjnych PAN Oddział Lublin,
- procedurach obejmowania patronatem honorowym konferencji naukowych,
- zasadach wspierania i organizacji przedsięwzięć popularyzujących naukę wśród młodych naukowców,
- opiniowaniu problemów naukowo-technicznych dla różnych podmiotów.
- Panelowe Spotkania Dyskusyjne (PSD-2020) w ramach których zorganizowano:
 - VII Konferencję naukowo-techniczną „Innowacje w Praktyce” przeznaczoną głównie dla młodych naukowców.
 - Warsztaty naukowe w dyscyplinach medycznych, technicznych i rolniczych, prezentujące praktyczne umiejętności obejmujące problematykę innowacyjności.
 - IX Wystawę Innowacyjnych Rozwiązań Urządzeń Badawczo-Pomiarowych i Nowych Technologii, prezentującą przykłady nowych technologii oraz urządzeń badawczo-pomiarowych.

Komisja Nauk Medycznych

Członkowie Komisji brali udział w:

- „V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Dydaktycznej Medycyna Spersonalizowana pod hasłem: „Genom – Diagnostyka – Edukacja – Opieka sper-

sonalizowana”, 19 listopada 2020 r. w trybie zdalnym w Lublinie i Warszawie w cyklu dwuletnim przy udziale prawie tysiąca odbiorców. W tym roku tematyka konferencji była związana z szeroko pojętymi problemami osób z niepełnosprawnościami – studentów i pracowników naukowych. W ramach konferencji przygotowano monografię naukową pt. „Medycyna spersonalizowana 2020”; redakcja: Anna Bogucka-Kocka, Janusz Kocki; ISBN nr: ISBN 978-83-7847-714-3

- Wykonano 7 opinii sądowo-lekarskich.
- Odbyły się 2 posiedzenia Komisji z referatami:
 - „Ludzkie koronawirusy”, prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska z Katedry Wirusologii i Immunologii Instytutu Biologii i Biotechnologii UMCS w Lublinie.
 - „Mikrobiom jamy ustnej i choroby przyzębia psów”, dr hab. Izabela Polkowska, prof. UP z Katedry i Kliniki Chirurgii Zwierząt Wydziału Medycyny Weterynaryjnej, UP w Lublinie.

Komisja Prawnicza

W ramach działalności Komisja:

- odbyła posiedzenia naukowo związane z organizacją międzynarodowej konferencji naukowej:
- była współorganizatorem:
 - Ogólnopolskiej Konferencji pt. „Kodeks Prawa Kanonicznego w badaniach młodych naukowców” – IX” (25–26.09.2020 r. w formie hybrydowej).
 - Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Bezpieczeństwo państwa i podatnika a sprawiedliwy system podatkowy w procesie integracji europejskiej: Polska – Słowacja – Ukraina – Niemcy” (6–7.11.2020 r. w formie on-line).
- wydała XIII tom rocznika „TEKA Komisji Prawniczej PAN Oddział w Lublinie”, pod red. ks. prof. Mirosława Sitarza.

Komisja Nauk Nieliniowych

W ramach działalności zorganizowano w formie zdalnej trzy spotkania organizacyjne i jedno naukowe z referatem:

- „Metody przetwarzania sygnałów EEG”, dr. n. med inż. Kamil Jonak

Komisja Politologii i Stosunków Międzynarodowych

Była współorganizatorem dwóch konferencji:

- II Międzynarodowe Forum Bezpieczeństwa (27.11.2020 r. w formie on line)
- Bezpieczeństwo zdrowotne – polityka, medycyna, komunikacja (30.11.2020 r. w formie on line)

Komisja Architektury, Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych

W ramach prac Komisji:

- członkowie (dr hab. inż. arch. N. Przesmycka, dr inż. arch. B. Kwiatkowski) zostali powołani do zespołu eksperckiego „Strategia Lublin 2030”, rolę koordynatora w TGR 12 „Urbanistyka i mobilność miejska” otrzymała dr hab. inż. arch. N. Przesmycka. Ponadto członkowie czynnie uczestniczyli w realizacji projektu NCBiR „Projektowanie uniwersalne na Politechnice Lubelskiej”
- Dr hab. inż. arch. Natalia Przesmycka brała udział w projekcie organizowanym przez Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” we współpracy z Biurem Miejskiego Konserwatora Zabytków w Lublinie, w którego ramach powstała opowieść cyfrowa dotycząca rozwoju przestrzennego Lublina.
- dzięki uzyskanemu dofinansowaniu w ramach programu wsparcia dla czasopism, opublikowano XVI tom *TEKI Komisji Architektury, Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych*. W roku 2020 opublikowano ponad 50 artykułów naukowych z różnych ośrodków naukowo badawczych w Polsce i za granicą. Czasopismo zostało dołączone do profesjonalnej platformy wydawniczej w domenie ph.pollub.pl. (Prof. dr hab. inż. arch. Elżbieta Przesmycka, Przewodnicząca Komisji, dr inż. arch. Bartłomiej Kwiatkowski, Sekretarz Komisji).

Komisja Teologii

- Komisja była współorganizatorem konferencji: – „Kościół wobec wojny kulturowej. Dialog – Apologia – Krytyka – Działanie” (25.11.2020 r. w formule online). Konferencja była VIII edycją corocznych Marian Rusecki Memorial Lectures, organizowanych dla uczczenia głównego twórcy Lubelskiej Szkoły Teologii Fundamentalnej.

Komisja Agrometeorologii i Klimatologii Stosowanej

W ramach działalności członkowie Komisji organizowali spotkania związane z przygotowaniem XI Międzynarodowej Konferencji nt. „Klimat pola uprawnego: Susze atmosferyczne i glebowe w dobie globalnych zmian klimatu – znaczenie w kształtowaniu środowiska (pola uprawnego)” oraz dwa seminaria poświęcone życiu i działalności naukowej zmarłych w ostatnim czasie członków Komisji: prof. dr. hab. Tadeusza Górskiego i dr. Krzysztofa Liniewicza.

Z uwagi na epidemię koronawirusa konferencja została przełożona na 2021 rok.

Komisja Rozwoju i Promocji Osiągnięć Młodych Naukowców

W ramach prac Komisji:

- Zorganizowano 1 zebranie w formie tradycyjnej i 2 zebrania zdalne, na których omawiano działania komisji. Dotyczyły one:
 - wspierania rozwoju naukowego członków Komisji oraz młodej kadry naukowej,
 - promocji nauki, innowacyjnych rozwiązań i współpracy z przedsiębiorcami,
 - organizacji Panelowych Spotkań Dyskusyjnych PAN Oddział w Lublinie,
 - objęcia patronatem honorowym konferencji,
 - wsparcia w organizacji przedsięwzięć popularyzujących naukę.
- Członkowie Komisji byli głównymi organizatorami Panelowych Spotkań Dyskusyjnych PSD-2020. W ramach tego wydarzenia zorganizowano: „VII Ogólnopolską Konferencję INNOWACJE w PRAKTYCE”, warsztaty tematyczne, a także „IX Wystawę Urządzeń Badawczo-Pomiarowych i Nowych Technologii”.
- Pod patronatem Komisji odbyły się następujące konferencje:
 - VIII Łódzkie Sympozjum Doktorantów Chemii, 23–24 kwietnia 2020 r. Łódź.
 - 27 th Young Investigators' Seminar on Analytical Chemistry (YISAC 2020 r.).
- Członkowie Komisji wykonali 9 opinii o innowacyjności oraz ekspertyzy:
 - Ekspertyza naukowo-badawcza: „Wdrożenie innowacyjnych rozwiązań w branży budowlanej przez firmę TKGROU Sp. z o.o.” TKGROU Sp. z o.o. z siedzibą w gmina Konopnica, Lublin, dr inż. Agnieszka Woszek (Politechnika Lubelska).
 - Ekspertyza naukowo-badawcza: „Wdrożenie nowych usług w branży budowlanej przez firmę TKGROU CONSULTING.” TKGROU CONSULTING Sp. z o.o. z siedzibą w Zamościu, dr inż. Agnieszka Woszek (Politechnika Lubelska).

VI. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA CZŁONKÓW ODDZIAŁU PAN W LUBLINIE

Prof. Stanisław J. Czuczwar

• Temat badawczy:

Poszukiwanie wspólnych czynników patologicznych w niedokrwionym mózgu i w chorobie Alzheimera – DS. 475/20; (Uniwersytet Medyczny w Lublinie).

• Publikacje:

- Pluta R., Ułamek-Kozioł M., Kocki J., Bogucki J., Januszewski S., Bogucka-Kocka A., **Czuczwar S. J.**, *Expression of the Tau protein and amyloid protein precursor processing genes in the CA3 area of the hippocampus in the ischemic model of Alzheimer's disease in the rat*. Mol Neurobiol. 2020; 57:1281–1290. (IF=4,50).

- Świąder M. J., Świąder K., Zakrocka I., Krzyżanowski M., Wróbel A., Łuszczki J. J., **Czuczwar S. J.**, *Long-term vigabatrin treatment modifies pentylentetrazole-induced seizures in mice: focused on GABA brain concentration*. Pharmacol Rep. 2020; 72:322–330. (IF=2,754)
- Ułamek-Kozioł M., **Czuczwar S. J.**, Januszewski S., Pluta R., *Substantiation for the use of curcumin during the development of neurodegeneration after brain ischemia*. Int J Mol Sci. 2020; 21:517 (open access). (IF=4,556).
- Ułamek-Kozioł M., **Czuczwar S. J.**, Januszewski S., Pluta R., *Proteomic and genomic changes in Tau protein, which are associated with Alzheimer's disease after ischemia-reperfusion brain injury*. Int J Mol Sci. 2020;21:892 (open access). (IF=4,556).
- Pluta R., Ułamek-Kozioł M., Januszewski S., **Czuczwar S. J.**, *Gut microbiota and pro/prebiotics in Alzheimer's disease*. Aging (Albany NY). 2020; 12(6):5539–5550. (IF=4,831).
- Miziak B., Konarzewska A., Ułamek-Kozioł M., Dudra-Jastrzębska M., Pluta R., **Czuczwar S. J.**, *Anti-Epileptogenic effects of antiepileptic drugs*. Int J Mol Sci. 2020; 21:2340 (open access). (IF=4,556)
- Pluta R., Ułamek-Kozioł M., Januszewski S., **Czuczwar S. J.**, *Shared genomic and proteomic contribution of amyloid and Tau protein characteristic of Alzheimer's disease to brain ischemia*. Int J Mol Sci. 2020;21:3186 (open access). (IF=4,556)
- Rusek M., **Czuczwar S. J.**, *A review of clinically significant drug-drug interactions involving angiotensin II receptor antagonists and antiepileptic drugs*. Expert Opin Drug Metab Toxicol. 2020; 16:507–515. (IF=3,47)
- Radenovic L., Nenadic M., Ułamek-Kozioł M., Januszewski S., **Czuczwar S. J.**, *Andjus PR, Pluta R. Heterogeneity in brain distribution of activated microglia and astrocytes in a rat ischemic model of Alzheimer's disease after 2 years of survival*. Aging (Albany NY). 2020; 12:12251–12267. (IF=4,831)
- Pluta R., Ułamek-Kozioł M., Januszewski S., **Czuczwar S. J.**, *Participation of amyloid and Tau protein in neuronal death and neurodegeneration after brain ischemia*. Int J Mol Sci. 2020; 21(13):4599 (open access). (IF=4,556)
- Łukawski K., Raszewski G., **Czuczwar S. J.**, *Effect of aliskiren on the anticonvulsant activity of antiepileptic drugs against 6 Hz-induced psychomotor seizures in mice*. Epilepsy Res. 2020; 167:106435. (IF=2,208)
- **Czuczwar S. J.**, *Commentary on: Coadministered cannabidiol and clobazam: Preclinical evidence for both pharmacodynamic and pharmacokinetic interactions*. Epilepsia 2020; 61:2063–2064. (IF=6,04)
- Borowicz-Reutt K. K., **Czuczwar S. J.**, *Role of oxidative stress in epileptogenesis and potential implications for therapy*. Pharmacol Rep. 2020; 72:1218–1226. (IF=2,754)
- Miziak B., Chrościńska-Krawczyk M., **Czuczwar S. J.**, *Neurosteroids and seizure activity*. Front Endocrinol (Lausanne). 2020; 11:541802 (open access). (IF=3,644)
- Borowicz-Reutt K. K., **Czuczwar S. J.**, Rusek M., *Interactions of antiepileptic drugs with drugs approved for the treatment of indications other than epilepsy*. Expert Rev Clin Pharmacol. 2020; 13:1329–1345. (IF=3,841)
- Miziak B., **Czuczwar S. J.**, *Advances in the design and discovery of novel small molecule drugs for the treatment of Dravet Syndrome*. Expert Opin Drug Discov. 2020 Dec 17:1–15. doi: 10.1080/17460441.2021.1857722. Online ahead of print. (IF=4,887)
- Łukawski K., **Czuczwar S. J.**, *Developing precision treatments for epilepsy using patient and animal models*. Expert Rev Neurother. 2020 Dec 29:1–10. doi:10.1080/14737175.2021. 1866989. Online ahead of print. (IF=3,743)
- **Odnaczenia, nagrody:**
- Nagroda naukowa I-go stopnia JM Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.
- Recenzje publikacji nadesłanych do czasopism naukowych z IF: 12. Ponadto recenzje dorobku na stopień doktora habilitowanego (2), dorobku na tytuł profesora (3).
- **Dodatkowe informacje:**
- Współczynnik Hirscha = 49 (wg. bazy „Web of Science – All databases” w dniu 26.01.2020)
- Całkowita liczba cytowań = 10 590 (wg. bazy „Web of Science – All databases” w dniu 26.01.2020)
- Liczba cytowań w r. 2020 = 624 ((wg. bazy „Web of Science – All databases” w dniu 26.01.2020)
- Obecność na liście TOP 2%, opracowanej przez Stanford University
- **Prof. Jarosław Olav Horbańczuk**
- **Temat badawczy:**
- Określenie wpływu dodatków roślinnych związków polifenolowych w diecie zwierząt na parametry morfologiczne krwi z uwzględnieniem 5-diffowego układu białokrwinkowego.
- **Publikacje:**
- Huminiecki L., Atanasov A. G., **Horbańczuk J. O.**, 2020 – *Etiology of atherosclerosis informs choice of animal models and tissues for initial functional genomic studies of resveratrol*. Pharmacological Research 156,104598, IF=5,89
- Singh L., Joshi T., Tewari D., Echeverría J., Mocan A., Sah A. N., Parvanov E., Tzvetkov N. T., Ma Z. F., Lee Y. Y., Poznański P., Huminiecki L.,

- Sacharczuk M., Józwiak A., **Horbańczuk J. O.**, Feder-Kubis J., Atanasov A. G., 2020 – *Ethnopharmacological Applications Targeting Alcohol*. *Frontiers in Pharmacology* 10, 1593, IF-4.22
- Yeung, A. W. K., Tzvetkov N. T., Balacheva A. A., Georgieva M. G., Gan R.-Y., Józwiak A., Pyzel B., **Horbańczuk J. O.**, Novellino E., Durazzo A., Lucarini M., Camilli E., Souto E. B. I., Atanasov A. G., Santini A., 2020 – *Lignans: Quantitative Analysis of the Research Literature*. *Frontiers in Pharmacology* 11, 37. <https://doi.org/10.3389/fphar.2020.00037>, IF-4.22
- Odznaczenia, nagrody:
 - Złoty medal Malaysia Technology EXPO2020, Kuala Lumpur.
 - Nagroda specjalna International Invention & Trade EXPO London UK – za wynalazek – Method of producing high quality smoked ostrich meat product – prezentowany na International EXPO on Inventions and Innovations in Kuala Lumpur luty 2020 – (P.410125) (J. O. Horbańczuk i zespół).

Prof. Wiesław Oleszek

• Projekty badawcze:

- New Strategies on Bioeconomy in Poland H2020 – koordynator.
- Advancing Sustainable Circular Bioeconomy in Central and Eastern European countries (BIO-EASTsUP) – koordynator.

• Publikacje:

- D'Addabbo T., Argentieri M. P., Zuchowski J., Biazzi E., Tava A., **Oleszek W.**, Avato P., *Activity of saponins from Medicago species against phytoparasitic nematodes*. *Plants* 2020, 9, 443.
- Ślusarczyk S., Deniz F. S. S., Abel R., Pecio Ł., Pérez-Sánchez H., Cerón-Carrasco J. P., den-Haan H., Banerjee P., Preissner R., Krzyżak E., **Oleszek W.**, Orhan I. E., Matkowski A.: *Norditerpenoids with Selective Anti-Cholinesterase Activity from the Roots of Perovskia atriplicifolia Benth.* *International Journal of Molecular Sciences*, 2020, 21 (12), 4475.
- Khelifi A., Chrifa A. B., Lamine J. B., Thouri A., Adouni K., Flamini G., **Oleszek W.**, Achour L., *Gas chromatography-mass spectrometry (GM-MS) analysis and biological activities of the aerial part of Cleome amblyocarpa Barr. and Murb.* *Envir. Sci. Poll. Res.* (2020) 27:22670–22679.
- Siebielec G., Matyka M., Łopatka A., Kaczyński R., Kuś J., **Oleszek W.**, 2020: *Testing long-term impact of agriculture on soil and environment in Poland*. In: *Long-term Farming Systems Research*. Elsevier. Academic Press. 2020: 123–146.
- Oleszek M., **Oleszek W.**, *Saponins in food*. In: J. Xiao et al. (eds.), *Handbook of Dietary Phytochemicals*, Springer Nature Singapore Pte Ltd. 2020 pp. 1–40.

- Abramczyk B., **Oleszek W.**, *Analizy biochemiczne i molekularne izolatów Phomopsis/Diaporthe z wybranych roślin sadowniczych*. *Biochemical and molecular analysis of Phomopsis/Diaporthe isolates from selected fruit plants*. 60. Sesja Naukowa Instytutu Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego. Streszczenia „Międzynarodowy Rok Zdrowia Roślin” Poznań, 11–13 lutego 2020 r., str. 106.
- Abramczyk B., Marzec-Grządziel A., **Oleszek W.**, *Wykorzystanie metody BOX – PCR w różnicowaniu genetycznym izolatów Phomopsis/Diaporthe pochodzących z roślin sadowniczych*. Konferencja Naukowa „Bioróżnorodność środowiska glebowego – wskaźniki oceny” Puławy, 5 listopada 2020. Materiały konferencyjne str. 25, ISBN 978-83-7562-335-2.

Prof. Lucjan Pawłowski

• Temat badawczy:

- sformułowano programy badawcze w zakresie: Rola biomasy w ograniczaniu zmian klimatu
- wstępnie sformułowano program: Wpływ prognozowanych zmian klimatu na gospodarkę wodną w Polsce.

• Publikacje:

- w serii Monografie Komitetu Inżynierii Środowiska PAN, red. naczelny **L. Pawłowski**, w 2020 roku wydano vol. 166–170:

w tym: Bień J., Gromiec M., **Pawłowski L.**, *Oceńna gospodarki ściekowo-osadowej w Polsce*, Vol. 166., Lublin 2020

- ponadto w ramach Kongresu Inżynierii Środowiska, który się nie odbył wydano książkę Pawłowska M., **Pawłowski L.**, *Advances In Environmental Engineering Research In Poland*.

• Aktywność międzynarodowa:

- W ramach European Academy of Science and Arts rozpoczęto prace nad przygotowaniem raportu: „Rola of Biomass in Mitigation of Climate Change”.
- We współpracy z Chińską Akademią Nauk opracowano i wydano monografię “The Role of Agriculture in Climate Change Mitigation” pod redakcją: **Lucjan Pawłowski**, Zygmunt Litwińczuk i Guomo Zhou, wydawnictwo: Taylor and Francis.

Prof. Zygmunt Pejsak

• Publikacje:

- Pomorska Mól M., Wierchosławski K., Gogulski M., **Pejsak Z.**: *Dynamics of pro-and anti-inflammatory cytokine change in serum and assesment of their diagnostic utility during lactation impairment in pigs*. *Res. Vet. Sci.* 128, 9–15, 2020.
- **Pejsak Z.**, Truszczyński M., Tarasiuk K.: *Odporność wrodzona przeciw chorobom zakaźnym ze szczególnym uwzględnieniem świń*. *Med. Weter.* 76 (2), 67–70, 2020.

- **Pejsak Z.**, Truszczyński M., Lutnicka H.: *Postęp w rozwoju szczepionek i strategiach ich stosowania w zwalczaniu chorób zakaźnych świń*. Med. Weter. 76 (3), 131–135, 2020.
 - **Pejsak Z.**, Tarasiuk K., Tokarz-Deptuła B.: *Wybrane dane na temat zakażeń ze szczególnym uwzględnieniem SARS-CoV-2*. Med. Weter. 76 (5), 258–262, 2020.
 - **Pejsak Z.**, Truszczyński M., Arent Z.: *Leptospiroza świń w świetle akceptowalnej charakterystyki*. Med. Weter. 76 (10), 555–558, 2020. .
 - **Pejsak Z.**: *Nadmierna plenność loch – niekorzystne konsekwencje i możliwości ograniczenia problemu*. Życie Wet. 1, 16–20, 2020.
 - **Pejsak Z.**, Truszczyński M.: *Szczepionka przeciwko afrykańskiemu pomorowi świń*. Życie Wet. 6, 358–362, 2020
 - Kononow W., Kowalenko A., Niefiediew L., Tarasiuk K., **Pejsak Z.**: *Wykorzystanie bezzałogowych statków powietrznych i modeli matematycznych do monitorowania sytuacji epizootycznej i zwalczania ASF*. Życie Wet. 9, 570–579, 2020..
 - **Pejsak Z.**: *Zakażenia układu moczowego loch*. W Monografii: *ASF, koronawirusy i inne aktualne problemy*. „Lecznica dużych zwierząt”, Ogólnopolska Konferencja Echa Kongresu, Pawłowice, październik, 2020.
 - Tytuły prac ogłoszonych w czasopismach specjalistycznych
 - **Pejsak Z.**: *Zespół poodсадzeniowej biegunki świń*, „Lecznica dużych zwierząt” 57, 21–23, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *Leptospiroza świń – choroba trudna do rozpoznania klinicznego i laboratoryjnego*, „Lecznica dużych zwierząt” 58, 13–18, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *Co powinniśmy wiedzieć o behawiorze dzików w świetle epidemiologii ASF*, „Lecznica dużych zwierząt” 59, 24–29, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *Grypa świń problem sezonowy*, „Lecznica dużych zwierząt” 60, 18–22, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *ASF, drony, jak ograniczyć stosowanie antybiotyków* (Notatki z 10. Ogólnopolskiej Konferencji lekarzy wet.) Trzoda Chlewna, 11, 58–62, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *Afrykański pomór świń – drogi i sposoby szerzenia się choroby w populacji*, Trzoda Chlewna 1, 63–67, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *Promienica*, Trzoda Chlewna 9, 88–90, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *Przeżywalność wirusa ASF w paszy oraz w gnojowicy*, Trzoda Chlewna 7–8, 108,112, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *Zakażenia koronawirusowe – problem rozwiązywany przez lekarzy weterynarii i producentów zwierząt od dziesięcioleci*, Trzoda Chlewna 6, 75–80, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *Bioasekuracja – skuteczny sposób ochrony stad przed ASF, ale także przed wszystkimi innymi chorobotwórczymi patogenami. Część II*. Trzoda Chlewna 5, 64–72, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *Bioasekuracja – skuteczny sposób ochrony stad przed ASF, ale także przed wszystkimi innymi chorobotwórczymi patogenami. Część I*. Trzoda Chlewna 4, 58–64, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *Dziki – dlaczego dla ochrony świń przed ASF musimy kontrolować ich populację i aktywnie poszukiwać, badać i utylizować osobniki padłe w lasach i na polach*, Trzoda Chlewna 2, 62–65, 2020.
 - **Pejsak Z.**: *„Sezon ASF” po raz piąty*. Farmer, 16–17, 2020.
- Prof. Cezary Sławiński**
- **Temat badawczy:**
 - Zaproponowano kryterium optymalnej dokładności siatki obliczeniowej, oparte na wielkości wokseli obrazów tomograficznych obiektu porowatego tak, aby minimalny rozmiar komórki w siatce wykorzystywanej do symulacji był co najwyżej dwa razy większy od wielkość woksela użytego w skanach tomograficznych.
 - Porównano metody – opartą o równanie Navier-Stocsa i sieci porów o uproszczonej geometrii oszacowania współczynnika przewodnictwa wodnego w strefie nasyconej i wykazano, że metoda sieci porów uproszczonych przeszacowuje wartość tego współczynnika ponad dwuipółkrotnie.
 - **Publikacje:**
 - Gackiewicz B., Lamorski K., **Sławiński C.**, Shao-Yiu Hsu, Chang Liang-Cheng, 2020, *Impact of mesh quality on the numerical estimation of saturated water conductivity of pore media*, International Agrophysics, 34(4): 473–483; DOI: 10.31545/intagr/130331
 - Tsao Chia-Wen, Huang Qun-Zhan, Cheng-Ye You, Hilpert M., Lamorski K., Chang Liang-Cheng, **Sławiński C.**, Hsu Shao-Yiu, 2020, *The effect of channel aspect ratio on air entrapment during imbibition in soil-on-a-chip micromodels with 2D and 2.5D pore structures*, Lab on a Chip, DOI: 10.1039/D0LC01029D
 - Lamorski K., Gackiewicz B., **Sławiński C.**, Hsu Sho-Yiu. *Numerical modelling based saturation conductivity estimation uncertainty – influence of the quality of the pore space geometry representation based on X-ray CT images*. Konferencja EGU General Assembly 2020: 4–8.05.2020, Wiedeń, Austria, EGU2020-19695
 - **Dodatkowe informacje:**
 - organizacja spotkania roboczego z cyklu SoPhie Meeting dla naukowców z różnych ośrodków europejskich zajmujący się badaniami gleby,
 - redaktor pomocniczy czasopisma International Agrophysics (Instytut Agrofizyki PAN), członek

Editorial Board i redaktor pomocniczy czasopisma
The Scientific World Journal (Wiley, Hindawi).

Prof. Tomasz Trojanowski

• Temat badawczy:

- W badaniu podłoża molekularnego bólu w przebiegu dyskopatii lędźwiowej oraz poszukiwania obiektywnych wskaźników nasilenia bólu u tych chorych wykazano obniżenie poziomu interferonu gamma (IFN- γ) w surowicy krwi w przypadkach mechanicznego ucisku korzeni nerwowych.
- Potwierdzenie pozytywnego wpływu zastosowania indywidualnie kształtowanych protez kości czaszki do uzupełniania złożonych ubytków czaszki na czas operacji i wynik estetyczny.

• Publikacje:

- Szczepanek D., Szumiło J., Stoma F., Szymczyk A., Jarosz B., Szczepanek A., Hus M., **Trojanowski T.**, Wąsik-Szczepanek E., *A case report of a female patient with Hodgkin lymphoma localized in the central nervous system and with concomitant pulmonary lymphomatoid granulomatosis*, Front. Neurol. [online] 2020 vol. 11 [art. nr] 963, s. 1–6, bibliogr. poz. 21.
- Kamieniak P., Bielewicz J. M., Grochowski C., Litak J., Bojarska-Junak A., Janczarek M., Daniluk B., **Trojanowski T.**, *IFN- γ correlations with pain assessment, radiological findings, and clinical intercourse in patient after lumbar microdiscectomy: preliminary study*, Dis. Markers [online] 2020 vol. 2020 art. ID 1318930, s. 1–8, bibliogr. poz. 37.
- Kasprzak P., Tomaszewski G., Sujka W., Kotwica Z., Stoma F., Kwinta B., Moskała M., Papierz T., Wójcik R., Zwoliński J., **Trojanowski T.**, *Treatment of very large cranial defects with individually shaped polypropylene polyester knitwear prostheses: a series of 11 cases*, J. Neurosurg. Sci. 2020 vol. 64 nr 1 s. 58–65, bibliogr. DOI: 10.23736/S0390-5616.16.03149-0

• Nagrody i wyróżnienia:

- Nagroda Naukowa Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie za 2019 r.

• Dodatkowe informacje:

- wykład dla „Neurochirurgia w dobie pandemii Covid” na konferencji „Zdrowie Polaków” PAN.
- Rozdział „Sposób na doskonałość” w monografii „Wybitni uczeni we wspomnieniach – Irena Hausmanowa-Petrusewicz, PAN 2020.

Prof. Jan F. Żmudziński

• Publikacje:

- Recenzja dorobku naukowego dr nauk biol. Agaty Bielawskiej-Drózd,
- udział w komisji – kolokwium habilitacyjnym w/wym. w dniu 10 marca 2020. Przewód habilitacyjny został przeprowadzony na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym, Wydział Nauk o Zdrowiu.

LICZBOWE ZESTAWIENIE

DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁU W ROKU 2020

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	LICZBA
Zgromadzenia Ogólne Oddziału PAN w Lublinie	2
Posiedzenia Prezydium Oddziału	2
Konferencje naukowe • krajowe, w tym dwie z udziałem gości z zagranicy (referaty, prezentacje i postery)	7 115
Pozycje wydawnicze Oddziału lub pod patronatem Oddziału	5
Zadania realizowane przez Członków Oddziału PAN w Lublinie: • prace badawcze • ekspertyzy, recenzje, opinie	11 37
Publikacje członków O.L. PAN	53

Cezary Sławiński
Marek Rozmus

Prof. dr hab. Cezary Sławiński, czł. koresp. PAN jest prezesem Oddziału PAN w Lublinie.

Mgr inż. Marek Rozmus jest naczelnikiem Oddziału PAN w Lublinie.

KRONIKA ODDZIAŁU
2020**Styczeń***7, wtorek*

W siedzibie Lubelskiego Towarzystwa Naukowego odbyło się spotkanie noworoczne przedstawicieli środowiska naukowego Lubelszczyzny z udziałem kierownictwa Oddziału PAN w Lublinie. Spotkanie połączone było z wręczeniem Lubelskiej Nagrody Naukowej „Premium Scientiarum Lublinense 2019”, którą otrzymał dr hab. Cezary Domański, prof. UMCS, za książkę „Historia psychologii w Europie środkowej”. Nagroda, indywidualna lub zespołowa, jest przyznawana od 2000 r. za pracę badawczą, publikację książkową lub monografię, a także za wynalazki lub udoskonalenia techniczne. Kapitułę Nagrody tworzy Prezes Lubelskiego Towarzystwa Naukowego oraz Rektorzy lubelskich uczelni.

14, wtorek

W sali posiedzeń Oddziału PAN w Lublinie odbyło się posiedzenie Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych PAN Oddział w Lublinie, na którym dr hab. Agnieszka Dudek-Szumigaj, wygłosiła referat nt. „Typologia inskrypcji nagrobnych na podstawie materiału z nekropolii polsko-wschodniopolskiego pogranicza”.

21, wtorek

Posiedzenie Prezydium Polskiej Akademii Nauk.

Luty*7, piątek*

W siedzibie Oddziału PAN w Lublinie odbyło się posiedzenie Prezydium Oddziału. Przedmiotem zebrania była informacja o zadaniach dofinansowanych w ramach działalności upowszechniającej naukę (DUN) w 2020 roku. Powołano Komisję Wyborczą do wyboru Prezesa Oddziału na kadencję 2019–2022, a także ustalono termin 47. sesji Zgromadzenia Ogólnego Oddziału poświęconej wyborowi Prezesa Oddziału.

24, poniedziałek

W Pałacu Czartoryskich w Lublinie odbyło się posiedzenie Komisji Prawniczej OL PAN z referatem dr. hab. Ireneusza Nowikowskiego, prof. UMCS nt. „Ewolucja wybranych zasad procesu karnego w świetle nowelizacji polskiego prawa karnoprosesowego”. Następnie omówiono sprawy związane z przygotowaniem międzynarodowej, cyklicznej konferencji „Bezpieczeństwo prawne państwa i podatnika a sprawliwy system podatkowy w procesie integracji europejskiej: Polska – Słowacja – Ukraina – Niemcy”.

Kwiecień*21, wtorek*

Posiedzenie Prezydium Polskiej Akademii Nauk w trybie wideokonferencji.

Maj*3, niedziela*

Posiedzenie Rady Miasta Lublin w Trybunale Koronnym z okazji Święta Konstytucji 3 Maja.

19, wtorek

Posiedzenie Prezydium Polskiej Akademii Nauk w trybie wideokonferencji.

Czerwiec*4, czwartek*

W Instytucie Agrofizyki PAN w formie hybrydowej miała miejsce 47 sesja Zgromadzenia Ogólnego Członków Oddziału PAN w Lublinie. W trakcie sesji prof. T. Trojanowski po. Prezesa Oddziału przedstawił sprawozdanie z działalności Oddziału w 2019 r. i plan na 2020 r. Z uwagi na epidemię COVID-19 uległa zmianie realizacja zadań – konferencji z formy stacjonarnej na hybrydową lub zdalną. W części zamkniętej odbyły się wybory uzupełniające Prezesa Oddziału na kadencję 2019–2022.

16, wtorek

Posiedzenie Prezydium Polskiej Akademii Nauk w formie wideokonferencji.

25, czwartek

141. Sesja Zgromadzenia Ogólnego PAN w trybie obiegowym.

Lipiec

- 7, wtorek W Instytucie Agrofizyki PAN w formie hybrydowej miało miejsce Prezydium PAN Oddziału w Lublinie z udziałem Przewodniczących Komisji Oddziału PAN w Lublinie. W trakcie zebrania wręczono coroczne „Wyróżnienia Prezesa Oddziału PAN w Lublinie” za najlepszą pracę naukową na terenie Lubelszczyzny w 2019 roku.

Wrzesień

- 22, wtorek Posiedzenie Prezydium Polskiej Akademii Nauk w formie videokonferencji.
- 25–26, piątek – sobota W Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w Lublinie w formie hybrydowej miała miejsce IX Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Kodeks Prawa Kanonicznego w badaniach młodych naukowców”, współorganizowana przez Komisję Prawniczą Oddziału PAN w Lublinie.
- 30, środa Inauguracja roku akademickiego w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. Ze względu na epidemię koronawirusa SARS-CoV-2 uroczystość odbyła się w formie hybrydowej.

Październik

- 1, wtorek Inauguracja roku akademickiego w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Szymona Szymonowicza w Zamościu w formie hybrydowej.
- 2, piątek Inauguracja roku akademickiego w Politechnice Lubelskiej w formie hybrydowej.
- 9–10, piątek – sobota W Pałacu Czartoryskich w trybie stacjonarnym i on-line odbyła się konferencja nt. „Wiedza i nauka w instytucjach akademickich i pozaakademickich”. Współorganizatorem konferencji była: Komisja Filozoficzno-Przyrodnicza PAN Oddział w Lublinie.
- 17, sobota Inauguracja roku akademickiego w Wyższej Szkole Inżynieryjno-Ekonomicznej w Rzeszowie w formie hybrydowej.
- 18, niedziela Uroczysta Inauguracja roku akademickiego w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w formie hybrydowej.
- 20, wtorek W Lubelskim Centrum Konferencyjnym miała miejsce kolejna edycja Panelowych Spotkań Dyskusyjnych PAN Oddział w Lublinie, której głównym organizatorem był Lubelski Oddział Polskiej Akademii Nauk oraz Centrum Innowacji Naukowo-Edukacyjnych w Lublinie. Wszystkie wystąpienia prowadzone były przez platformę Zoom on-line oraz w postaci streakingu przez portal YouTube i kierowane były do szerokiego grona odbiorców.

23, środa

Tradycyjnie 23 października, ale w formie hybrydowej odbyła się inauguracja roku akademickiego w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Data ta wiąże się z dniem powołania do życia uczelni.

Listopad

- 6–7, piątek – sobota W formie on-line odbyła się konferencja „Bezpieczeństwo prawne państwa i podatnika a sprawiedliwy system podatkowy w procesie integracji europejskiej: Polska – Słowacja – Ukraina – Niemcy”. Współorganizatorem konferencji była Komisja Prawnicza Polskiej Akademii Nauk Oddział w Lublinie.
- 19, czwartek V Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Medycyna personalizowana – Genom – Diagnostyka – Edukacja – Opieka Spersonalizowana” odbyła się w trybie zdalnym. Zorganizowana konferencja po raz pierwszy w systemie on-line w technologii 3D. Zakończyła się sukcesem udziału prawie tysiąca odbiorców. Współorganizatorem konferencji była Komisja Nauk Medycznych PAN Oddział w Lublinie.
- 27, piątek W formie zdalnej odbyła się konferencja z cyklu „Międzynarodowe Forum Bezpieczeństwa”. Organizatorami były: Komisja Politologii i Stosunków Międzynarodowych PAN Oddział w Lublinie; Fundacja Badań Międzynarodowych, Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCS w Lublinie.
- 30, poniedziałek Komisja Politologii i Stosunków Międzynarodowych PAN Oddział w Lublinie; Fundacja Badań Międzynarodowych, były współorganizatorami w formie on line konferencji nt. „Bezpieczeństwo zdrowotne – polityka, medycyna, komunikacja”. Jednym z celów konferencji było odniesienie do jednego z obecnie najważniejszych zagadnień, jakim jest wpływ pandemii Sars-CoV-2 na bezpieczeństwo zdrowotne w wymiarze politycznym, medycznym i komunikacyjnym.

Grudzień

- 3, środa 142. Sesja Zgromadzenia Ogólnego Polskiej Akademii Nauk odbyła się w trybie obiegowym.
- 7, poniedziałek 48 sesja zwyczajna Zgromadzenia Ogólnego Członków Oddziału PAN w Lublinie odbyła się w formie on-line. W trakcie sesji prezes prof. Cezary Sławiński przedstawił sprawozdanie z działalności Oddziału w 2020 roku i plany na 2021 r. Następnie wygłosił referat nt. „Czy w Polsce można prowadzić badania naukowe na wysokim poziomie”.

Iwona Czopska-Gródek

Mgr Iwona Czopska-Gródek jest pracownikiem Oddziału PAN w Lublinie.

**Profesor dr hab. dr h.c. multi
Marian J. Truszczyński,
czł. rzecz. PAN (1929–2020),
członek Oddziału PAN w Lublinie**

W dniu 8 czerwca 2020 zamknęła się Księga Życia Prof. dra hab. dr h.c. multi Członka Rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk Mariana Janusza Truszczyńskiego. A pisał ją Profesor przez długie, prawie 91 lat.

Profesor doktor habilitowany doktor honoris causa multi Marian Janusz Truszczyński urodził się 21 lipca 1929 roku w Lubawie, ówczesnym województwie pomorskim, w rodzinie kupieckiej. Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości marzeniem młodego abiturienta było podjęcie studiów na wydziale lekarskim. Ale, pomimo wysokiej oceny na egzaminie wstępnym, ze względu na niewłaściwe pochodzenie społeczne, nie został przyjęty do uczelni medycznej i w 1949 roku podjął studia na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu. Dyplom lekarza weterynarii uzyskał w 1953 roku i od 1 grudnia tegoż roku podjął pracę na etacie asystenta naukowego w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym w Puławach, w Zakładzie Chorób Świń

PRO MEMORIA

pod kierunkiem prof. dr Henryka Janowskiego. Zagadnienia, którymi zajmował się prof. Truszczyński dotyczyły struktury antygenowej włoskowca różycy, jednego z głównych patogenów trzody chlewnej. Jako młody, dobrze zapowiadający się pracownik naukowy rozwijał te zainteresowania podczas długoterminowych staży w zakresie mikrobiologii w czołowych ośrodkach naukowych w USA będąc stypendystą Fundacji Rockefellera, a potem w Niemczech i w Japonii. Odbił też szereg wizyt o tematyce mikrobiologicznej i epizootologicznej w większości krajów europejskich oraz w Kanadzie, Chinach, Republice Południowej Afryki, Australii, Nowej Zelandii, Kubie, Brazylii, a w Etiopii i Wietnamie jako ekspert Światowej Organizacji Wyżywienia i Rolnictwa (FAO).

W 1959 roku uzyskuje stopień doktora nauk weterynaryjnych, w 1963 doktora habilitowanego nauk weterynaryjnych w zakresie mikrobiologii i immunologii. Tytuły profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego nauk weterynaryjnych otrzymuje w 1968 i 1974 roku.

Prof. dr hab. Marian Truszczyński jest autorem 186 prac oryginalnych, ogłoszonych w większości w języku angielskim w renomowanych czasopismach zagranicznych a także i polskich. Ma w swoim dorobku naukowym kilkanaście pozycji książkowych, monografii i podręczników akademickich. Jego słynne dzieło „Bakteriologia weterynaryjna” doczekało się trzech wydań i przez wiele lat służyło jako podręcznik akademicki wielu rocznikom studentów wydziałów medycyny weterynaryjnej, wydziałów biologii i zootechniki oraz pracownikom laboratoriów mikrobiologicznych. Profesor Marian Truszczyński jest też współautorem dwóch wydań podręcznika akademickiego „Zarys mikrobiologii weterynaryjnej” oraz kilkunastu rozdziałów w opracowaniach książkowych wydanych w Niemczech, USA i w Polsce. Jest też autorem lub współautorem ponad 300 prac przeglądowych i rozpraw. Sprawy nauki, jej organizacji oraz finansowania były tematem szeregu artykułów opublikowanych przez prof. Truszczyńskiego w czasopismach „Nauka Polska” oraz „Nauka”.

W wyniku prac nad włoskowcem różycy wykrył nowe antygeny, określił skład cukrów prostych antygenu gatunkowego i typowo swoistego, opracował własną metodę określania przynależności serotypowej, opisał nowy serotyp włoskowca różycy oraz poprawił skuteczność szczepionki przeciwko różycy. Wiele prac profesora Truszczyńskiego dotyczyło roli endotoksyn, enterotoksyn i fimbrii *Escherichia coli* w patogeniezie kolibakteriozy – choroby prosiąt osesków występującej po odsadzeniu. Wiele czasu poświęcił profesor Truszczyński badaniu czynników chorobotwórczości pałeczek *Salmonella*. Jest autorem metody izolacji pałeczek salmonella z mieszanek paszowych. Przy istotnym udziale profesora Mariana Truszczyńskiego opracowane zostały szczepionki przeciwko różycy świń, kolibakteriozie i salmonellozie świń, salmonellozie bydła oraz pasterelozie gęsi i kaczek. Badania profesora Truszczyńskiego wzbogaciły wiedzę o udziale drobnoustrojów *Mycoplasma* i *Chlamydiales* w procesach patologicznych u bydła i świń. Pod kierunkiem Profesora prowadzone były także badania nad metodami diagnostyki laboratoryjnej brucelozy zwierząt, a ich wdrożenie do rutynowej praktyki umożliwiło podjęcie skutecznej eliminacji tych patogenów z populacji bydła i świń.

W 1963 roku profesor Marian Truszczyński zostaje kierownikiem Zakładu Mikrobiologii Instytutu Weterynarii w Puławach, a od 1965 najpierw pełni obowiązki zastępcy dyrektora ds. naukowych i od 1972 do 2001 zajmuje stanowisko dyrektora naczelnego tegoż Instytutu. W tym czasie Instytut Weterynarii staje się drugim, a są okresy, że pierwszym, domem Profesora. Profesor dba o rozwój kadry, stymuluje nowe kierunki badań i zabiega o bazę badawczą Instytutu. Jako przełożony jest wymagający w stosunku do podwładnych, nadzwyczaj pracowity, rzetelny i tą pracowitością zarażał otoczenie. Był wymagający, ale dawał przykład ciężkiej pracy w myśl łacińskiego hasła: *Verba docent, exempla trachunt!* Był promotorem wielu przewodów doktorskich i opiekunem wielu przewodów habilitacyjnych. Wielu współpracowników Profesora uzyskało tytuł profesora zwyczajnego, a dwóch z Jego grona zostało członkami Polskiej Akademii Nauk. W roku 2001 profesor Marian Truszczyński przechodzi na emeryturę, ale z Instytutem się nie rozstaje, pozostaje w Instytucie na stanowisku konsultanta ds. epizootiologii. Do ostatnich chwil życia przychodził do Państwowego Instytutu Weterynaryjnego, można było zawsze zastać Profesora w Jego pokoju lub w czytelni Instytutu w godzinach pracy.

W 1976 roku Profesor Truszczyński zostaje wybrany na członka korespondenta PAN. Od 1989 jest członkiem rzeczywistym PAN i członkiem Polskiej Akademii Umiejętności. W latach 1990–2010 jest członkiem Prezydium PAN, 1996–1998 wiceprezesem PAN, a od 1999 do 2002 przewodniczącym Wydziału Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAN. W latach 1997–2006

pełni funkcję członka Prezydium, a od 2007 do ostatnich chwil życia był wiceprezesem Oddziału PAN w Lublinie.

Profesor Truszczyński był od 1973 roku wiceprezydentem, a od 1982 do 2003 prezydentem Komisji Standardów Międzynarodowego Urzędu ds. Epizootii – Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt w Paryżu. To pod kierownictwem profesora Truszczyńskiego opracowany został podręcznik *Manual Standards for Diagnostic Tests and Vaccines* (1992). Podręcznik był swego rodzaju szczegółową instrukcją zalecanych w skali międzynarodowej metod rozpoznawania chorób zakaźnych zwierząt w tym i zoonoz oraz określał wymagania stawiane szczepionkom stosowanym u zwierząt.

Prof. dr hab. Marian Truszczyński był członkiem wielu zagranicznych akademii i towarzystw naukowych. Od 1982 był członkiem Niemieckiej Akademii Nauk Przyrodniczych Leopoldina, Królewskiej Szwedzkiej Akademii Rolnictwa i Leśnictwa, Florenckiej Akademii Rolnictwa, członkiem honorowym Royal Society of Medicine w Londynie, European Academy of Arts, Sciences and Humanities w Paryżu.

W uznaniu zasług Profesora Truszczyńskiego Akademia Rolnicza w Lublinie, Akademia Rolnicza we Wrocławiu oraz Akademia Rolniczo-Techniczna w Olsztynie nadały Profesorowi doktoraty honorowe.

Za swoją rozległą działalność na polu nauk weterynaryjnych Profesor Marian Truszczyński został odznaczony licznymi orderami: Krzyżem Kawalerskim, Krzyżem Komandorskim, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski oraz nagrodzony licznymi medalami w tym Złotym Medalem Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt w Paryżu.

Profesor Truszczyński był także członkiem honorowym polskich towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów, Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych.

Ceremonia pogrzebowa Profesora dr hab. dr. h.c. multi. Mariana Truszczyńskiego zgromadziła w Puławach w dniu 13 czerwca 2020 liczne grono Profesorów reprezentujących Polską Akademię Nauk, Profesorów i pracowników nauki z krajowych ośrodków akademickich, przedstawicieli administracji weterynaryjnej, liczne grono przyjaciół, i Jego uczniów. Urna z prochami Profesora Mariana Truszczyńskiego została złożona na cmentarzu parafialnym w Puławach przy ul. Piaskowej.

Horae cedunt et dies, et menses, et anni, nec praeteritum tempus umquam revertitur

Requiescat in pace!

Jan F. Żmudziński

Prof. dr hab. Jan F. Żmudziński, czł. kopresp. PAN jest wiceprezesem Oddziału PAN w Lublinie.

**Profesor dr hab. dr h.c. multi
Franciszek Tomczak,
czł. rzecz. PAN (1932–2020),
członek Oddziału PAN w Lublinie**

Specjalność: ekonomika rolnictwa i agrobiznes
Członek korespondent PAN od r. 1994
Członek rzeczywisty PAN od r. 2007

Urodził się 29 października 1932 r. we wsi Przedmieście Góry (pow. Krasnystaw, woj. lubelskie) w rodzinie rolniczej. W 1951 r. ukończył Technikum Rolniczo-Chmielarskie w Krasnymstawie, w 1955 r. studia I stopnia (Inżynierskie) w Wyższej Szkole Rolniczej w Olsztynie (obecnie Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), zaś studia II stopnia (magisterskie) w 1956 r. na Wydziale Ekonomiczno-Rolniczym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Stopień doktora nauk ekonomicznych uzyskał w 1963 r. (SGH, wówczas SG-PiS), stopień doktora habilitowanego w r. 1972, a tytuł profesora nadzwyczajnego w 1977 r. (SGH), zaś profesora zwyczajnego nauk ekonomicznych w 1986 r. W 1994 r. został członkiem-korespondentem Polskiej Akademii Nauk, a od 2007 r. członkiem rzeczywistym PAN.

PRO MEMORIA

Najważniejsze osiągnięcia naukowe: Głównymi badawczymi grupami tematycznymi, którymi zajmował się Profesor były: teoria agrarna, rolnictwo polskie i ekonomika gospodarki rolnej, produkcyjna obsługa rolnictwa, zasady gospodarowania nakładami w rolnictwie, indywidualna gospodarka rodzinna jako system produkcyjny, społeczny i ekonomiczny. Regionalne uwarunkowania rozwoju rolnictwa. Ewolucja od rolnictwa do agrobiznesu w rolnictwie polskim i światowym (Japonia, USA, Niemcy, kraje rozwinięte i kraje rozwijające się). Rolnictwo i polityka rolna w ramach UE obecnie i w przyszłości.

Dorobek naukowy Profesora: składa się z ponad 500 prac naukowych (książek, artykułów, recenzji, ekspertyz, podręczników akademickich, skryptów, przeglądów itp.). Dorobek ten dotyczy również upowszechnienia wyników prac i doświadczeń krajowych i światowych w formie wykładów publicznych, wywiadów i rozmów w czasopiśmie oraz konsultacji. Do ważniejszych prac publikowanych należą m.in.: *Zarys ekonomiki produkcji i intensyfikacji rolnictwa*. 1960, s. 304 (współautor). *Uprzemysłowienie a czynnik pracy w rolnictwie*. 1966, s. 220. *Rolnictwo Ziemi Mazowieckiej i Łódzkiej*. 1967, s. 321. *Usługi produkcyjne w rolnictwie. Zagadnienia wstępne*. 1967, s. 140. *Rolnictwo Polski Ludowej. Zarys ekonomiki*. 1972, s. 537, wyd. I; wyd. II s. 629. *Ekonomika rolnictwa*. 1973, s. 337. *System produkcyjnej obsługi rolnictwa*. 1974, s. 271. *Ekonomika rolnictwa. Zarys teorii*. 1979, s. 321, wyd. I, 1984, s. 337, wyd. II, wraz z A. Wosiem i innymi. *Gospodarka rodzinna w rolnictwie. Teraźniejszość i przyszłość*. 1988, s. 315. *Rolnictwo rodzinne i agrobiznes. Współczesna polityka rolna USA*. 1990, s. 416. *Współczesna wieś i rolnictwo. Przykład Japonii*. 1992, s. 130. *Doświadczenia ewolucji rolnictwa rodzinnego w krajach o gospodarce rynkowej*. 1994, s. 117. *Procesy dostosowawcze rodzinnych gospodarstw chłopskich do warunków gospodarki rynkowej*. 1994, s. 230. *Japonia – Wieś – Rolnictwo – Agrobiznes*. 1997, s. 431. *Rozwój rolnictwa światowego: uwarunkowania i konsekwencje dochodowe*. 2000, s. 55. *Od rolnictwa*

do agrobiznesu. *Transformacja gospodarki rolniczo-żywnościowej w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej*. 2004, s. 481. *Gospodarka rodzinna w rolnictwie. Uwarunkowania i mechanizmy rozwoju*. 2005, s. 467. *Ewolucja Wspólnej Polityki Rolnej UE i strategia rozwoju rolnictwa polskiego*. 2009, s. 143. *Zmiany i reformy WPR: konsekwencje dla rolnictwa i finansowania polityki rolnej*. 2009, s. 155. *Zmiany Wspólnej Polityki Rolnej – konsekwencje dla polskiego rolnictwa i źródeł finansowania polityk narodowych. Synteza*. 2009, s. 134.

Działalność dydaktyczna: Profesor był promotorem w 11 przewodach doktorskich krajowych i zagranicznych. Recenzował prace doktorskie, rozprawy habilitacyjne oraz wnioski do tytułów i stanowisk dla uczelni i instytutów badawczych oraz CKK. Prowadził wszystkie formy zajęć dydaktycznych z zakresu ekonomii rolnej, polityki agrarnej, rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich oraz agrobiznesu w Szkole Głównej Handlowej (uprzednio Szkoła Główna Planowania i Statystyki w Warszawie) w latach 1957–2002 oraz kilkuletnich okresach w Filii Uniwersytetu Warszawskiego (Białystok) i Wyższej Szkole Inżynierskiej (obecnie Politechniki) w Radomiu.

Aktywność na forum międzynarodowym: Odbył dłuższe pobyty i staże naukowe: Dania 1959 (praktyka rolnicza), Węgry 1997 (Uniwersytet Ekonomiczny), Niemcy 1982 (Kiel University), USA 1985–1986 (University of Minnesota), Libia 1977–1979 (Al-Fateh University), Japonia 1994–1995, 2000 (Ryukoku University, Kyoto University). Brał udział w konferencjach i spotkaniach międzynarodowych w ok. 30 krajach. Był Członkiem Światowego i Europejskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa (kilka kadencji). Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego IX Kongresu Europejskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa w Warszawie (1999).

Aktywność konferencyjna i upowszechniająca w kraju: corocznie uczestniczył w 10–15 ważniejszych konferencjach krajowych i międzynarodowych, wykładach i dyskusjach z referatami i wystąpieniami, w części publikowanymi.

Przebieg pracy zawodowej i ważniejsze funkcje (działalność naukowo-organizacyjna): stałą pracę rozpoczął w 1957 r. w Szkole Głównej Planowania i Statystyki (obecnie Szkoła Główna Handlowa) w Katedrze Ekonomiki Rolnictwa i Organizacji Gospodarstw zajmując stanowiska: Asystenta, adiunkta (1957–1972), docenta (1972–1977), profesora od 1977 r. Profesora ekonomii agrarnej – Libia (1977–1979), visiting professor University of Minnesota (1985–1986). Profesora Politechniki Radomskiej (1990–2005). Był prodziekanem i dziekanem Wydziału Ekonomiki Produkcji SGPiS/SGH (1979–1982 i 1981–1985), kierownikiem Katedry Ekonomii Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej SGPiS/SGH (1979–1982 i 1981–1985). Od 2005 r. był profesorem w Instytucie Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowym Instytucie Badawczym w Warszawie, gdzie zajmował się stanem i kierunkami rozwoju oraz zmian rolnictwa rodzinnego w Polsce, Eu-

ropie i na świecie. W IERiGŻ zaangażowany był w realizację programu wieloletniego 2011–2014 pt. „Konkurencyjność polskiej gospodarki żywnościowej w warunkach globalizacji integracji europejskiej, realizując (do r. 2015) pracę pt. Pomiędzy przeszłością a przyszłością. Rolnictwo polskie w perspektywie 2050 r. Praca ta realizowana była we współpracy z Komitetem Prognoz „Polska 2000 Plus” przy Prezydium PAN. Jej główne założenia obejmowały zasady, możliwości i uwarunkowania trwałego, zrównoważonego rozwoju rolnictwa polskiego w perspektywie 2050 r.

Członkostwo w komitetach i radach naukowych PAN: Członek Oddziału PAN w Lublinie, Komitetu Ekonomiki Rolnictwa i Obszarów Wiejskich PAN (w tym przewodniczący), Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Komitetu Prognoz „Polska 2000 Plus” PAN, Członek Rady Naukowej Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN (w tym przewodniczący), Rady Naukowej Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB, Rady Redakcyjnej Postępów Nauk Rolniczych (3 kadencje). Współzałożyciel Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, w tym przewodniczący, następnie Członek Honorowy, przewodniczący Sekcji Ekonomiki Rolnictwa Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (1988–2004), honorowy przewodniczący Rady Naukowej PTE Warszawa.

Naukowe dokonania Profesora zostały uhonorowane wieloma nagrodami, odznaczeniami, najważniejsze to: m.in. Krzyż Oficerski OOP, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Odznaka Zasłużony Pracownik Rolnictwa, Złoty Laur PTE, Złoty Laur Ministerstwa Rolnictwa USA.

Naukowa i życiowa droga Pana Profesora zakończyła się 19 grudnia 2020 r.

Opracowanie na podstawie Autoprezentacji Profesora z 2013 roku.

Redakcja